

UTGIVEN AV
DISKUSSIONSIRKELN
FORUM
I GUSTAVSBERG

Andra årgången

av Gustavsbergaren börjar med detta nummer. Det intresse, som från olika håll kommit den till del under det gångna året, uppmuntrar till dess fortsatta utgivning.

Från början beräknades det, att tidningen skulle utkomma med sex åttasidiga nummer under år 1943. De sex numren utkommo regelbundet, men sidantalet blev mer än dubbelt mot det från början beräknade. För innevarande år beräknas sex 16-sidiga nummer utkomma. Men om detta skall bli möjligt, behöver tidningen välvilligt stöd genom värdefulla textbidrag, prenumeration och annonser.

Tidningens plan och program äro nu så kända, att de ej behöva närmare preciseras. Sin åt alla håll fullkomligt fria och självständiga karakter bibehåller den i fortsättningen och är övertygad om, att den inte får bli någon enskild grupps organ. Fastmer vill den uppmärksamma alla grupper och meningsriktningar samt dryfta vårt samhälles alla spörsmål på ett sakligt, positivt och framstegsfrämjande sätt. *R e d a k t i o n e n.*

K O M, N O R D A N.

Kom, sjungande brisar, kom, norrskenets
flamma,
tag dammdoket bort i befriande storm.
Och allt, vad som hindrar min själ, riv och
ramma
och giv åt min tanke en friskare form.

På vägen min fela blev stum utav dam-
met,
som lägrat sig tungt över slappnande
sträng.
Sin sotsdöd hon fann under sorlet och
glammet
från kväljande visornas vilsna refräng.

Jag sover i mantel av krämareklåde;
ett bragdlivets bårtäcke, sövande, tungt.
Mitt hjärta har blivit likt åkern i träde,
som fruktlös där vilar och har det så
lugnt.

Kom, Nordan, du är mig som broder och
tvilling;
jag vaknar igen vid din stormmelodi
och lämnar då drömmen om daler och
skilling
och blir i ditt famntag en stormfrände fri.

Kom, Nordan, jag älskar, när stormvinden
låter,
ty misströstans mardröm då viker igen,
och livet min fela då giver mig åter
att diktverkets stämma kan ljuda i den.

Kom, sjungande brisar, kom, nordstor-
mens bälgar,
blås eld uti diktmilans falnade glöd! —
Jag redan hör tramp som av hundra
älgar
och hör, hur det sjuder som jäsande mjöd.

J. A. Löfdal.

Från Ekedalsvägen. Julgranen och daghemmet i förgrunden.

Det tama rädjuret vid Skogshem.

GUSTAVSBERGAREN

ARG. 2 FEBRUARI 1944 N:r 1

Utgivningsort och adress:

Gustavsberg

Redaktionskommitté:

Ansvarig utgivare:

Gust. Andersson, Tallåsen 6, Tel. 357

Redaktörer:

O. Lövgren, Tallåsen 30, Tel. 137

J. Movinger, Tvärvägen 18, tel. 264

Expedition:

H. Lindholm, Grindstug. 11, tel. 308
Postgirokonto 27 51 73

Annonssackvisitör:

G. Dahlberg, Höjdhagsv. 19, tel. 359

Prenumerationspris:

Helår 1:50. Lösnummer 30 öre.

Annonspris:

20 öre pr mm.

För särskilt begärd plats 25 öre pr mm.

Tidsfördriv.

Hur kommer det sig, att en människa har "hålstimmar", som hon inte kan fylla med ett levande och livande innehåll utan måste jaga efter "något att fördriva tiden med"?

"Man måste ha litet avspänning och förströelse", hör jag någon säga. "Man kan ju inte alltid ha nyttigt arbete för sig", heter det vidare.

Naturligtvis är det inte möjligt för någon att stå i fabriken jäkt, arbeta på jordbruket eller syssla med studier i hem och skola t. ex. sexton av dygnets timmar för att sedan använda de återstående åtta till nödig vila och sömn.

"Ja, se där, måste man då inte ha något tidsfördriv under de lediga timmarna", frågar man energiskt.

Resonemanget är ganska vanligt men svårt att förstå, om man närmare börjar undersöka, vad det innebär.

Tidsfördriv!?

Är det inte bokstavligen så, att den som söker tidsfördriv har för avsikt att fördriva en viss tidsmängd, i vilken han egentligen inte ser något av värde? Man kommer tio minuter för tidigt till bussen och fördrivar tiden med att — mängen gång ganska intresselöst

— betrakta omgivningen och vad där möjligen försiggår. Eller man sitter en timme eller två i läkarens väntrum, tar en tidning och ser en smula förstrött och likgiltigt på bilderna eller läser ett och annat stycke, som inte tycks fordra någon tankeanstängning. Huvudsaken är "att tiden går". Det som intresserar är inte, vad som pågår, utan det som kommer. Den tid man har över, tills det kommer, som man väntar på, den vill man fördriva och göra sig kvitt. Den ger en ingenting och har intet värde för en.

Tänker man möjligen på samma sätt, då man söker tidsfördriv? Vad blir i så fall resultatet därav? Det som kommer, när de timmar, som man fördrivar, ha runnit förbi, det är ju ingenting annat än kanske en natts sömn eller en dags arbete. Men det är ju egentligen inte detta man längtar till, då man söker tidsfördriv.

Nog måste det väl vara något man väntar på, eftersom man har behov av att driva på tiden, så att den fort skall fly undan. Är det då manne en lättsinnig och vidskeplig förväntan att *L y c k a n* — detta svåråtkomliga väsen — skall komma till en med behagliga ljuvligheter och njutningsfyllda överraskningar? Den tid man måste genomleva och genomlida tills *L y c k a n* kommer, söker man med alla medel döda, driva undan. I den tiden har man intet behag.

"Så där tokigt resonerar och tänker då åtminstone inte jag", hör jag från många håll. Naturligtvis är det ingen, som är medveten om, att han tänker så där lättsinnigt, ty då skulle hans egna tankar tvinga honom till förnuftig eftertanke. Men tänk ändå på, om inte det anförda kan vara en förklarad uppförstoring av mångens — kanske din egen — jakt efter tidsfördriv.

Det kan naturligtvis inte vara så, att någon har en sådan längtan till "ett liv efter detta", att han så fort som möjligt vill fördriva den närvarande tidens liv för att nå fram till det tillkommande livet. Ty ju mer en människa har fattat den rika innebörden i det tillkommande livet, desto mer skall hon förstå betydelsen av, att det närvarande livet blir så innehållsfullt som möjligt. Uppfattningen av det närvarande och det tillkommande livet präglade ömsesi-

digt varandra i den ena eller den andra riktningen, d. v. s. till lättsinne eller ansvar.

Ofattbart är det också, hur en krass materialist, som bara räknar med det närvarande livets möjligheter, anser det förenligt med sin livsåskådning att bruka sina lediga timmar till innehållslöst tidsfördriv.

Endast cynikern, som oroligt väntar på nästa tillfälle till njutning i en eller annan form, skulle möjligen kunna tänkas få "lediga timmar", som han måste förjaga för att komma fram till njutningens ögonblick. Men man kan då också fråga, varför denne inte söker fylla även dessa timmar med sin cynism. Inte kan han väl finna något välbefägligt i timmar, som han söker fördriva, därför att de inte ge honom något.

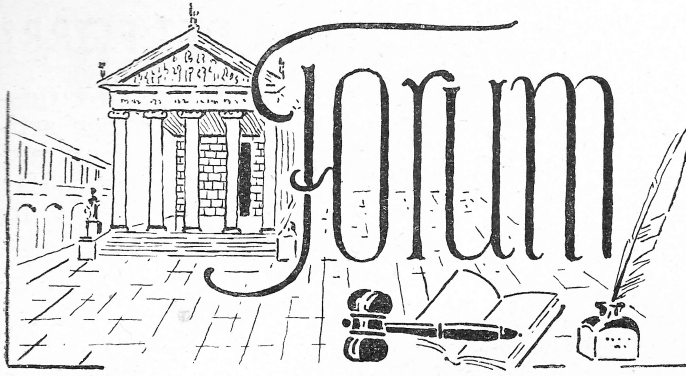
Lyckan, som mången väntar på, kommer aldrig till en människa, som bara går och väntar på den. I stället infinner den sig — utan att vara särskilt eftersänd eller ha bett om lov — hos den som förstår att fylla sin tid med ett rikt och berikande innehåll.

En stund i sällskap med en bok är väl använd, om den hjälper en att se nya syner, berika tanke och känsla, samtidigt som den skänker nödig avspänning från annat arbete. Men vad gagn är det med allt detta litterära dravel, som inte är annat än enfaldiga ordsammansättningar och som inte ger mer än att man nu och då får en halvtimme att gå — en halvtimme som för en närmare livets sista halvtimme.

Samtalet och diskussionen, som hjälper den egna tanken i gång och som tvingar till prövning av de egna idéerna, har alltid värde för vänner av vetande och vett. Men det tomma korsvägspratet och den innehållslösa kafferepskonversationen gör ofta både en själv och andra utfattiga. Tid kan — liksom pengar — förslösas till intet gagn.

Den som erfarit, vad ett regelbundet deltagande i söndagens gudstjänstliv kan skänka, vet vilken källa till vederkvickelse detta kan vara och behöver inte söka något att fördriva helgdagstimarna med.

Skogspromenaden och cykelturen — om man gör den ensam eller i sällskap — kan ge många nya och rika intryck. Men hur själen skulle kunna danas, tanken och

Vi se framåt.

Ibland kan det vara hälsosamt att mitt i levnadsloppet stanna till ett slag vid passerandet av en milstolpe och se tillbaka på den tillryggalagda vägsträckan. Uppnådda mål och vunna resultat behöva skärskådas och debet och kredit jämföras. Så är det för den enskilde men också för sammanslutningar och korporationer.

Då vi gustavsbergare vid årsskiftet sågo oss om, betraktade det utförda "verket" och jämförde nuet med en beryktad gången epok, så var det väl närmast fråga om de förändringar, som här inträffat sedan vår bygd blev en kooperativ samfällighet och därmed ett försöksfält av enastående art och omfattning. Sedan kooperativa idéer under 6½ år kunnat helt och fullt tillämpas i ett redan tidigare enhetligt och enkelriktat samhälle borde ju påtagliga förändringar kunna iakttagas av var och en med normal synskärpa utrustad.

Och ändå måste vi gnugga oss i ögonen inför tidsskriften Forms artikel "Gustavsberg ordnar sin bostadsfråga". "Ha vi verkligen uträttat allt detta?" utropade vi i likhet med Karl XIII, imponerade och övertygande, särskilt av bildmaterialet. Visserligen har en skicklig fotograf hållit i kameran, men den ljuger ju inte. Vem kan förneka att såväl exteriörer som interiörer från Höjdhagsområdet äro raffinerat stiliga.

Att den behövliga saneringen i samhället med vatten och avlopp kunnat lösas i så stor utsträckning, var också en överraskning.

Samarbetet mellan kommunen och fabriken ha satt

musklerna tränas bland de tusen, som betraktar de tio på idrottsplanen, det går åtminstone på sidan om allt vanligt tänkande och förnuft.

Nog är det möjligt att åtminstone söka fylla varje dag och timme med ett rikt och berikande innehåll. Visserligen lyckas man inte alltid, även om man försöker. Ofta hör dock själva sökandet till livets rikedomar. Upptäckaren och stigsökaren i livets labyrinth, forskaren på kunskapens oändligt vida fält, tränaren, som på arbetets eller konstens området söker vinna ökade färdigheter, finner så mycket och ser än mera vinka honom till sig, att han aldrig ett ögonblick behöver fråga efter tidsfördriv. Han befinner sig på ett livsplan, där en sådan fråga och ett sådant behov inte existerar.

Oscar Lövgren.

frukter av god kvalitet, därom vittnar tillkomsten av daghemmet och tandvårdskliniken, ja, i viss mån även reparationen av kyrkan.

Med förenade krafter ha konsumtionsföreningen och fabriken åstadkommit en förstklassig restaurang, så att vi numera slipa råka i förlägenhet, då främlingar fråga efter närmaste näringsställe.

Kommunalt är balansräkningen inte lika lysande. Nya anslagstavlor ha dock uppsatts, en populär barnbispisning införts och 15 kaminer i skollokalerna ersatts med 3 värmepannor.

Men nu se vi framåt, och planer finnas redan på borden och i arkitekternas hyllfack.

Vi vänta mycket av den närmaste 5-årsperioden. Låt oss önska:

Först och främst hoppas vi få en stadsplan fastställd för Gustavsberg som en förutsättning för en sund samhällsutveckling.

En mångfald kommunala initiativ ha säkert tagits: Ett rymligt tilltaget kommunalhus med inte endast utrymmen för expeditioner och bostäder för tjänstemän utan även lokaler för uthyrning till hantverkare och andra näringsutövare.

Inom affärlivet hoppas vi på en kraftig utveckling. Konsums huvudaffär är säkerligen ombyggd eller ny uppsatt på lämpligare plats. Pappershandel, modeaffär, reparationsverkstad och elektrisk affär med radioservice sakna vi inte längre. Kort sagt, alla de anordningar till samhällsinvånarnas trivsel och bekvämlighet, som finnas i "öppna" samhällen ha här om 5 år skapats genom kooperativ företagsamhet.

Industrins utveckling har fortgått i ännu hastigare tempo. Av de gamla fabrikskomplexen återstå endast kontorsbyggnaderna. Ökningen av samhällets invånareantal till 3.500 ger besked om kraftig utveckling av huvudnäringen, ty ingen ny industrigren har startats här.

På skoltomten bör det nya gymnastikhuset stå färdigt och förmodligen arbetas det med ett helt skolorhus inrymmande minst 8 lärosalar. Behovet av parallellklasser har gjort sig påmint.

Frågan om hem för gamla eller utbyggt ålderdomshem har fått en oväntad lösning efter helt nya linjer.

En radikal lösning av våra trafikfrågor bör åtminstone vara på väg. Genomgångstrafiken sveper då förbi Rutens lada, och vår huvudinfart går genom Bleksäng in på träsket, som då är torg och centralplan för bussarna. En försvarlig väntsal och tidsenliga sanitetslokaler saknas inte heller.

För samhällets allmänna skönhetsvård har anställts av fabriken-fastighetsägaren och kommunen gemensamt en trädgårdskunnig samhällsvårdare med uppsikt över renhållning och planteringar.

Egnahemsfrågan är förd i hamn och Mörkdalsområdet utbyggt både enligt alternativ I och II.

Gamla kyrkogården bör om 5 år ha fått en pietetsfull planering och den blivande hembygdsgården, "Bleket", flyttats åtminstone "ur vägen".

Först och sist i våra drömmar om framtiden få vi inte glömma oss själva. Då vi ställa krav, låt oss också bidra till deras förverkligande. Våra egna bidrag kunna vara nog så värdefulla i ett samhälle av Gustavsbergs skapnad. Organisationer och verksamhetsformer, där våra insatser behövas, ha redan nått jubileumsåldern, men "striden går vidare".

Vilh. Gezelius.

Pressklipp om Gustavsberg.

I sin skrift "Gustafsberg, ett industri- och jordbruksföretag" (1907) presenterade A. S. W. Odelberg vårt samhälle och lade därvid särskild vikt vid att med rikhaltigt bildmaterial åskådliggöra, hur fabriksledningen löst bostadsfrågan. Denna nu snart fyrtioåriga skrift måste typografiskt te sig mycket tarvlig vid sidan av vad nutida tryckerikonst kan frambringa.

I tidskriften "Form", 10:de häftet för 1943 (också utg. i särtryck), har under rubriken "Gustavsberg ordnar sin bostadsfråga" framlagts en redogörelse, vilken ifråga om uppläggning och syfte påminner om Odelbergs nyssnämnda framställning. Men det typografiska utförandet är oerhört mycket förnämligare. Särskilt i vissa fall äro bilderna så vackra, att man vore färdig påstå, att bilden överträffar verkligheten.

I texten, som är sammanställd av Gösta E. Sundström och Olof Thunström, ger man erkännande också åt den gamla regimens strävan att ordna bostadsfrågan. Vi citera:

Många friska och framsynta initiativ har tagits på Gustavsberg under brukets långa historia. Gamle patrons grepp om bostadsproblemens lösning visar att han åtminstone i ett par fall var långt före sin tid. Under sina första år på bruket lät han nämligen uppföra en serie trevligt planerade trähus, vardera innehållande två lägenheter om 2 rum och kök. Till varje hus hörde en frikostigt tilltagen trädgård, som husets hyresgäster fick odla med hjälp av brukets trädgårdsmästare och senare av Hushållningssällskapets rådgivare.

Fyrtio år därefter — mellan 1911 och 1919 — uppförde Odelberg på "Tallåsen" ett femtiotal enfamiljshus, innehållande 3 rum, hall och kök, i främsta hand avsedda för barnrika familjer.

Efter 1919 blev det stopp för allt bostadsbyggande i samhället. De goda konjunkturerna tog slut, och Gustavsberg, liksom de övriga svenska porslinsfabrikerna, fick kämpa med stora svårigheter i den skarpa konkurrensen med utländska företag om den svenska marknaden. I 19 år låg byggnadsverksamheten nere, och under denna långa nedgångsperiod var underhållet av det gamla bostadsbe-

ståndet synnerligen bristfälligt. Det var inte förrän K. F. övertog Gustavsberg som det ännu en gång blev fart på byggnadsverksamheten.

Några egna hem har ännu inte uppförts på Gustavsberg, men ett projekt för radhusbebyggelse av egnahemskaraktär är godkänt av vederbörande myndigheter och arbetet har igångsatts. Därmed börjar en ny epok i samhällets byggnadshistoria, en avvikelse från vad som på Gustavsberg gammalt och brukligt varit.

Stockholms-Tidningen har i sin ledare för den 3 januari ägnat Gustavsberg och "Forms" gustavsbergnummer en smickrande uppmärksamhet.

Där (i Gustavsberg) har man verkligen ett mönsterexempel på hur en stor konstindustriell fabrik söker förbättra sin sociala miljö för att därigenom småningom förbättra sitt människomaterial. Det är ett ganska märkligt kapitel i svensk industri- och samhällshistoria, som i dessa år skrivs därute på Värmdön.

När man haft tillfälle att se de praktiska resultaten av saneringsverksamheten i Gustavsberg, frapperas man av den sociala omsorg, som genomsyrar denna omvandling och nydaning. Fabrikschefen, ingenjör Hjalmar Olson, riktar målmedvetet in sig på att göra om — inte bara miljön utan också människorna. Han har haft bistra erfarenheter av det rastlösa nomadiserande, som börjat prägla industriarbetarungdomen, inte minst under krisåren, då pojkar och flickor dra från fabrik till fabrik utan att slå rot eller ta ansvar, och han är fast övertygad om att en höjd bostadsstandard och förbättrade levnadsvanor i sinom tid skoja leda till en tryggare och mera ansvars-kännande förankring i en bestämd industriell miljö och jämväl till en bättre arbetsinsats i fabriken.

Tydiligen med anledning av denna artikel och sistnämnda uttalande har Morgon-Tidningen för den 5 jan. intervjuat bl. a. direktör G. Styrman i Sveriges verkstadsförening och ordf. i Metallarbetareförbundet, Oscar Westerlund. Under rubriken "Verkstadsungdom 'nomadiserar'?" heter det här:

— Det kan inte anses lyckligt med en så stark flyttningsfrekvens, säger direktör Styrman. Visserligen kan ungdomen få tillfälle att lära sig mer, men många hinna knappast lära sig arbetet på en plats, förrän de flytta till nästa. För företagen verkar den starka omflyttningen produktionshämmande: själva flyttningen tar en viss tid, och det dröjer alltid något innan

HUR VAR DET FÖRR?

In- och utflyttningarna i Gustavsberg beröras i en annan artikel. Det är då ock lämpligt att med siffror belysa detta problem. Här gives nu en tablå över in- och utflyttningarna strax före förra världskriget och ända till nu.

År	Infl.	Utfil.
1910	214	183
1911	162	170
1912	246	174
1913	171	191
1914	119	172
1915	172	208
1916	164	215
1917	106	307
1918	206	350
1919	187	206
1920	260	146
1921	143	110
1922	158	120
1923	173	152
1924	129	149
1925	141	244
1930	121	126
1935	155	100
1936	189	165
1937	192	173
1938	203	212
1939	345	289
1940	287	204
1941	191	260
1942	262	236
1943	329	322

Johan Movinger.

den nye arbetaren kommer upp i full produktivitet.

Att flyttningstendensen skulle vara enbart av ondo vill Metallindustriarbetareförbundets ordförande Oscar Westerlund inte gå med på. Säkerligen bero flyttningarna i stor utsträckning på dåliga arbetsförhållanden och utbildningsmöjligheterna, och då är det ju endast till fördel om företagarna genom flykten få upp ögonen för att dessa förhållanden måste förbättras. Bostadsförhållandena kunna väl också spela en roll, särskilt på de platser, där man har dåliga ungarbaracker, som bli veritabla gästgivargårdar. För ungdomen är det också nyttigt med växlande praktik, även om det kanske kan medföra vissa svårigheter för företagen.

Beträffande "nomadiseringsen" i Gustavsberg hänvisas till tablån här ovan.

DELTA G

i vinterns studiearbete i
Gustavsberg!

MANSKÖREN TIO ÅR.

Söndagen den 5 dec. firade Gustavsbergs manskör sitt 10-årsjubileum med en konsert i kyrkan.

Programmet inleddes av Gustavsbergs stråkorkester med Andante Religioso av Fini Henriques. Det enkla men vackra stycket stämde till andakt.

Efter ett kort hälsningsanförande av körens ordförande, Bertil Andersson, sjöng kören Vårt Land av J. A. Josephson, Naar fjordene blaaner av A. Paulsen och Suomis sång av F. Pacius.

Operasångare B. Sönnnerstedt, ackompanjerad av kantor A. Hedström, sjöng därefter Kung Heimer och Aslög av A. Söderman och Wolframs sång till aftonstjärnan av R. Wagner. Hans utmärkta föredrag och klangfulla stämma skola vi länge minnas. Den lovar gott för fortsättningen.

Sedan här nedan återgivna historik av Axel Björkman föredragits, sjöng kören Bön i stormen av R. J. Dürrner, En sangers bön av F. A. Reissiger, med Sönnnerstedt som solist, och Kyrie Eleison av J. A. Josephson.

Med levande bärighet spelade konsertmästare Ivan Ericson, ackompanjerad av kantor A. Hedström, Air av J. S. Bach, Adagio och Allegro ur sonat i D-dur av G. F. Händel och Adagio ur konsert i E-dur av J. S. Bach.

Slutligen följde Landkjending av E. Grieg för solo, kör och orkester. Solisten B. Sönnnerstedt, manskören och stråkorkestern presterade här en god samverkan, som slutade i mäktiga och välklingande ackord, en stor framgång för de medverkande och sist men icke minst för dirigenten, kantor Gösta Borg.

Kyrkan var fylld av en intresserad och välvillig publik, som med tacksamhet no-

terade musiklivets utveckling i vårt samhälle.

Det var den 2 okt. 1933 som Gustavsbergs manskör bildades. Vid starten fick den 32 medlemmar. Herr Oskar Ullberg valdes till dirigent, och sångarna fördelades i de olika stämmorna enligt vad följande paragraf ur det första protokollet omtalar:

"Herrar Axel Undén, Valdemar Sand, Gunnar Pettersson, John Pettersson, Hilding Jonsson, Verner Lindberg, Lennart Backman, 1:sta tenorer; Malkolm Olsson, Gustav Pettersson, Edvin Lowndes, Sven Pettersson, Axel Björkman, Erik Nyström, Birger Pettersson, 2:dra tenorer; Sigge Pettersson, Gunnar Möller, Sven Ullberg, Sten Pettersson, Albin Olovsson, Evert Forslund, 1:sta basar; samt Erik Sjökvist, John Svensson, Gösta Karlsson, Erik Nordström, Erik Olsson, Herman Fall, Axel Fall, Gustav Möller, Evert Johansson, Eskil Pettersson och Sven Jonasson, 2:dra basar". Således bestod kören vid starten av sju 1:sta tenorer, sju 2:dra tenorer, sex 1:sta basar och elva 2:dra basar.

De flesta av dessa sångare voro tränade körsångare från Klubbens manskör och Manskören Sångarbröderna samt från Kyrkokören och S. D. U. K:s sångkör. Sammanhållningen var god, och repetitionerna besöktes mangrant. Den första sång som sjöngs var Till Österland vill jag fara.

Redan på våren 1934 framträdde

kören med sin första konsert och rönt därmed bifall och uppmuntran. Det första bokslutet upptog en behållning av 93 kr. 27 öre.

Kören anslöt sig som studiecirkel till A. B. F:s lokalavdelning och erhöll från denna ekonomiskt stöd i sin verksamhet. Den kom nu att heta A. B. F:s manskör, men då flertalet sångare tyckte, att det namnet var alltför anspråksfullt, ändrades namnet före 5-årsjubileet till Gustavsbergs manskör.

På hösten 1934 blev kantor Rudolf Nylow från Värmdö körens dirigent. Genom sin drivande förmåga, alltid syftande till snabba resultat, ledde han kören på ett förtjänstfullt sätt.

Han förmedlade också körens anslutning till Stockholms sångarförbund. Därigenom fick kören tillfällen att göra sig hörd i större sammanh., vilket inspirerade sångarna och skapade sångarglädje i än större mått. På Sångens dag, som av Stockholms sångarförbund firas på Skansen, har kören oftast varit talrikt representerad. I och med detta samarbete med andra manskörer har repertoaren ökat ganska väsentligt.

Kören har även berikat sitt program med religiösa sånger och medverkat på kyrkokonserter och julotter i Gustavsbergs såväl som i grannförsamlingarnas kyrkor.

Vid föreläsningar i Gustavsberg och på andra orter har kören medverkat förtjänstfullt. Vid Valborgsmäso- och Majfester har den aldrig saknats i programmet.

Kören har anordnat sällskapsresor med ångbåt i vår vackra skärgård. Utö och Sandhamn ha besökts. Dessa resor ha i regel varit mycket trevliga. När båten lade

Manskören under kantor Nylows tid.

Manskören övar under kantor Borgs ledning.

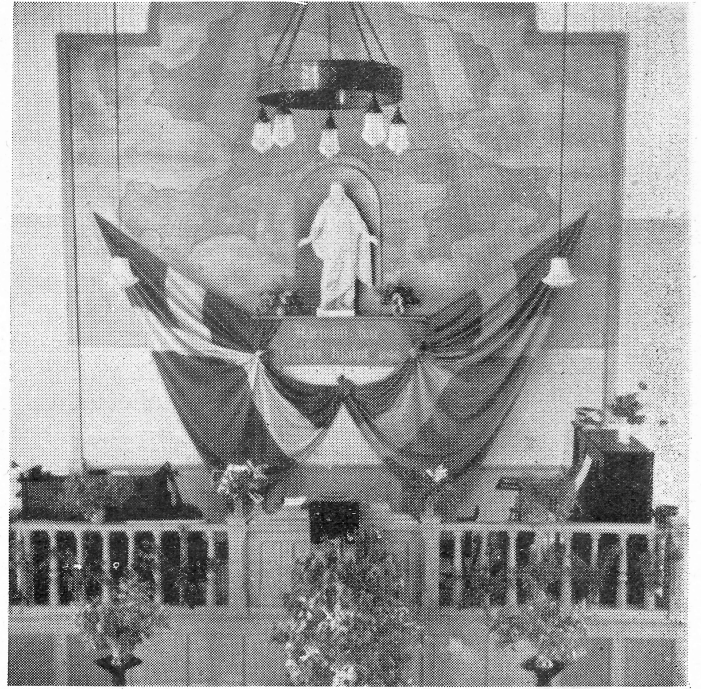
Missions- församlingens jubileumsår.

Det gångna året har för Gustavsbergs missionsförsamling varit ett jubileumsår. Med god avslutning firades 70-årshögtiden den 30 maj. Detta och åtskilligt annat från församlingens verksamhet under det flydda året åter speglades i årsmötet den 16 jan.

Till jubiléet utgavs i 360 ex. en minneskrift. Den mottogs med stort intresse och fick god avsättning. Blott några nödvändiga arkivexemplar finnas kvar. Under året har församlingen börjat samla medel till en byggnadskassa. Avsikten är att i samhällets närhet kunna bygga ett sommarhem för ungdom eller få medel till reparation av missionshuset eller för uppförande av en ny gudstjänstlokal. Kassan har tillförts 500 kr. i testamentsmedel. Dessutom har 600 kronor insamlats, varför den vid årsskiftet omslöt 1.100 kr. Planmässiga insamlingar för denna kassa komma att företagas också under innevarande år.

Som årsberättelsen visar har församlingen bedrivit en mångutgrenad verksamhet. Varje vecka hålles i regel tre offentliga gudstjänster. Söndagsskolan har arbetat flitigt. Två söndagsskolfester ha hållits — en sommar- och en julfest. Barnantalet är 37. För den yngre ungdomen, 12—18 år, finns en juniorförening. För mogen ung-

Interiör från
Missionshuset vid
jubileumshögti-
den.

dom en ungdomsförening. Den senare hade sitt årsmöte den 15 jan. Juniorföreningen och ungdomsföreningen, vilkas ledare och ordf. är Sven Löfdal, underhåller var sin skolgosse i Kongo. Dessa föreningars kassor ha omslutit respektive 142:82 och 654:21.

En bibelskola pågår för närvarande.

Församlingens syförening har varit i verksamhet. En försäljning, som gav gott resultat, hölls i sept. Församlingens kassa har under året rört sig med kr. 9.219:06.

Musikförening, sångkör, musikkapell och solosångare ha på olika sätt och vid skilda tillfällen tjänat. Vår och höst ha sånggudstjänster hållits.

Inte mindre än fem av församlingens medlemmar ha under året fått hembud. En ny medlem har tillkommit. Medlemsantalet är 77.

Vid årsmötet återvaldes de avgående ledamöterna i styrelsen. För det nya året har denna följande sammansättning: E. Wahlin, ordf.; Sam. Svenson, v. ordf.; S. Fingal, sekr.; Signe Bäckström, v. sekr.; K. Gustavsson, kassör; V. Gezelius, v. kassör; S. Löfdal.

Inom församlingen är endrakens ande rådande. Vackra prov på arbets- och offervilja ha kommit till synes.

Församlingen är fullt medveten om de svårigheter, som kristen verksamhet har att möta i närvarande tid. Religiöst intresse finns nog hos många, men det hålles ofta fördolt, därför att man känner sig osäker på sin egen ställning och har svårt att finna sig tillrätta, sedan det visat sig, att den absoluta negativismen i längden inte är hållbar.

O. Lövgren.

ut och en sådan resa begynte, sjöng kören: "Sätt maskinen igång, herr kapten". Sedan följde sång på sång. När båten på kvällen sakta gled in i Farstaviken, tonade i det vackraste pianissimo: "Lugn vilar sjön".

Vid ett par tillfällen har kören gästade Lillsveds folkhögskola, där den blivit synnerligen gästfritt mottagen.

Efter ett femårigt energiskt arbete med kören slutade kantor Ny-lows tid fingo vi lära oss att sjunga ut, och programmet upptog då många sånger i den pampiga sti-

körens andra dirigent och stämrepetitor och därigenom nedlagt ett förtjänstfullt arbete, övertog ledningen, medan underhandlingar fördes med kantor A. Hedström i Boo församling. Han var mycket upptagen, men lovade att hjälpa oss i fortsättningen, tills vi fingo egen kantor i församlingen. I ur och skur kom han cyklande till oss, betydligt punktligare än många sångare voro. Under kantor Ny-lows tid fingo vi lära oss att sjunga ut, och programmet upptog då många sånger i den pampiga sti-

len såsom Sangerhilsen och Landkjending av Grieg, Hör oss Svea av Wennerberg, Norrland och Sveriges flagga av Alfvén.

Kantor Hedström började sin verksamhet med att lära oss sjunga piano och pianissimo. Vid repetitionerna gav han en musikteoretisk orientering och arbetade med tonträfningsövningar. Han favoriserade folkvisorna och försökte lära oss på ett utmärkt sätt sjunga de mjuka och vemodiga men vackra mollklangerna, men även de sprudl. spelmansvisorna.

TEMPLET SIRIUS.

Templet 137 Sirius av N. T. O. bildades i Gustavsbergs lilla skolsal den 27 maj 1888 av C. G. F. Charley från Stockholm med 15 chartermedlemmar. Av dessa finns ingen kvar inom templet, sedan F. A. Blomberg avled 1923.

Av protokoll från den första tiden framgår, att en livlig verksamhet bedrevs. Möten, fester och lustresor anordnades. Medlemsintagning förekom vid nästan varje möte.

Under första tiden avhöll templet sina möten i Baptistförsamlingens lokal på Vårdshuset. År 1889 erhöll templet dispositionsrätt till den lokal på Vårdshuset som innehafvs av Gustavsbergs klubb, vilken då inflyttade i sin nya lokal. Templet invigde sin nya lokal andanadag jul 1889.

En bidragande orsak till den kraftiga medlemsökningen i början av templets verksamhet var nog tillkomsten av Templarordens livförsäkringsfond. Denna fond hade goda försäkringsvillkor med små veckopremier. Detta gick dock icke i längden att upprätthålla. En omläggning måste ske efter fullt moderna principer, vilket blev ganska kännbart för medlemmarna. Nu arbetar N. T. O:s livförsäkringsförening som övriga liknande bolag men har lägre premier.

Trots de stora framgångar templet haft under sitt första år, har enighet dock ej varit rådande bland dess medlemmar. Den 9 jan. 1889 gingo 33 medlemmar ut ur

Några kyrkliga sånger såsom Requiem av Josefsson och En sangers bön av Reissiger minnas vi med tacksamhet. Genom att träget repetera sångerna lärde oss kantor Hedström samsjungning, utan att någon tröttnade. När luften tog slut för oss, hade han alltid en liten trevlig historia i beredskap, medan vi pustade ut.

När vi sedermera fingo egen kantor här i församlingen drog kantor Hedström sig tillbaka, och kantor Gösta Borg blev körens dirigent. Han står nu mitt uppe i arbetet, och sångarna äro glada åt hans ledarskap.

Templet Sirius omkring 1907.

templet Sirius och bildade templet 202 Oscar. Till möteslokal hyrde den Friförsamlingens lokal Hyd-

Elis Sander.

dan. Templet Oscar upplöstes i juli 1900 och ett 10-tal kvarvarande

När vi se tillbaka på de gångna åren, göra vi det med tacksamhet för vad de givit oss av gott kamratskap och sångarglädje. Vi vilja tacka våra dirigenter för deras tålmodiga och insiktsfulla ledning.

När vi i detta ögonblick se mot framtiden, är det inte utan att sikten skymmes av den stora ofreden i världen. Men en dag skall randas, då svensk manskörssång ånyo skall bidra till att föra de nordiska folken samman såsom förr i fredliga tider. Ett nordiskt sångarutbyte kan bli ett led i folkens närmande till varandra. Må vi i vår kör göra vad på oss ankommer

medlemmar ingingo i templet Sirius.

Bildandet av ett nytt tempel verkade icke hindrande på templet Sirius' arbete, utan verksamheten och medlemsantalet ökade ständigt. År 1889 bildades en musikkår som var till stor nytta och glädje vid templets fester och utflykter. Ledare för musikkåren voro Manfred Örtengren, Anton Kock och Rudolf Karlsson. Även för sången var det väl sörjt genom en sångförening. Då templet år 1916 inte längre fick disponera lokalen i Vårdshuset och medlemsantalet nu minskade starkt, måste musikkåren ta in utomstående krafter. Templet ansåg sig nödsakat att sälja instrumenten, och musikkåren blev 1919 fristående.

Det var ett hårt slag, som drab-

inom Stockholms sångarförbund för att medverka till detta. Symbolisk ljuder också sången:

”Flamma stolt mot dunkla skyar
lik en glimt av sommarns sol
över Sveriges skogar, berg och
byar,
över vattnen av viol,
du, som sjunger, när du bredes
som vår gamla lyckas tolk:
'Solen lyser! Solen lyser!
Ingen vredes åska slog vårt tappra
folk!'”

Axel Björkman.

FRÅN MIN DAGLIGA GÄRNING.

PASTOR MOVINGER BERÄTTAR.

Det torde väl tillhöra en förgången tid — åtminstone vad Gustavsberg beträffar — då det var en tämligen allmänt utbredd föreställning, att prästen inte hade mycket mer att göra än vad han fullgjorde under söndagen. En sådan syn är totalt felaktig. Men samtidigt är den förklarlig nog, ty prästen har hundrade olika ting att ta del av och i, att ombesörja, att handlägga och att expediera, vilka aldrig synas, vilka inte protokollföras och vilka inte kunna eller ens bära statistiskt beräknas. Och väl är det! Prästen har med människor att göra, vilka mycket, mycket ofta av olika anledningar äro sorgsna eller råkat i någon svårighet. I en sådan situation sitter inte den präst, som älskar sin församling, med klockan i hand och hoppas, att snart få vara ensam igen. Ånej, en rätt präst tänker så: "Jag måste tänka på och ordna så, att jag har gott om tid, så att vi i lugn och ro kunna få tala med varandra". Och så avbeställer han det och det och ringer återbud dit och dit. Vad som sedan säges mellan prästen och den besökande varken får eller skall torgföras. Sådana äro till yttermera

Pastor J. Movinger.

visso kyrkans lagar. Prästen får utföra så många av sina gärningar i det tysta. Därför märkas de inte.

Då jag nu i Gustavsbergaren skall berätta litet från min dagliga gärning, vill jag således först av allt klart och tydligt ha sagt, att det hela blir mycket schematiskt. Skulle en präst skildra sin gärning utförligt, bleve det en ämbetsbe-

rättelse, som skulle fylla ett par tre tidningsnummer. Enkelt o. naturligt vill jag därför skildra min gärning från tre synpunkter: 1. prästens huvuduppgifter, 2. pastorsämbetets expeditionstjänst, 3. det frivilliga församlingsarbetet.

1. Det är alltid ett väldigt ansvar att vara präst och särskilt i det nuvarande tidsläget. Mig känns dock ansvaret inte som en börda utan snarare som en gåva, en nåd från min Herre och som ett förtroende från mina överordnade. En prästs första angelägenhet är att förkunna Guds ord och förvalta de heliga sakramenten. Så har jag också sett min uppgift. Därför blir varje gudstjänst en stor högtid för mig. I dagar kan jag längta efter nästa söndag. Detta å andra sidan innebär, att jag nästan alltid — på cykel eller till fots, i bil eller buss — har kommande gudstjänst i tankarna. Det gäller att om möjligt få predikan så enkel, frisk, hurtig, levande, gripande och aktuell som möjligt. Ty med varje predikan skall prästen vilja en sak. "Tycker inte pastorn det vara svårt och nervöst att predika?", frågar någon ibland. Nej, intetdera är det. Bara man har förberett

bade templet, då lokalen på Vårds- huset förlorades. Möten höllos dock i medlemmarnas hem. Medlemsantalet minskade likväl starkt, och verksamheten avstannade nästan helt. En liten kärntrupp stod dock kvar och väntade på bättre tider. Under 1920-talet förbättrades templets verksamhet och medlemsanslutningen var god. Förbudsomröstningsåret 1922 bidrog templet verksamt i förbuds-kommitténs arbete. Denna kommitté bestod förutom templet av de kristna församlingarna på platsen. Efter förbudsomröstningen ombildades kommittén till en samarbets-kommitté. Även de politiska och fackliga organisationerna deltog nu i den upplysningsverksamhet, som kommittén bedrev.

År 1923 fick templet ny lokal i den s. k. Hyddan, och nu kunde en mer omfattande verksamhet bedrivas. Studiecirkel startades och

amatörteater spelades flitigt. Det senare var till stort gagn för templets kassa. Även bland barn och ungdom i samhället bedrevs en god verksamhet genom Barntemplet 126 Sirius' Hopp och Ungdomscirkeln 20 Unga Viljor. Denna verksamhet är nu nedlagd på grund av brist på lokal och ledare.

Sedan början av 1930-talet har en försämring av templets verksamhet ägt rum beroende på att medlemsrekryteringen varit dålig och många medlemmar ha avflyttat. Även om en viss förbättring har inträtt efter 1940, är templets medlemsantal alltjämt för litet för att ett effektivt nykterhetsarbete skulle kunna bedrivas. Därtill fordras att flera och även äldre personer bli medlemmar i templet.

Det är ett omfattande upplysningsarbete templet har utfört. Genom anordnandet av möten, föredrag och filmföreläsningar ha

de skador rusdrycksbruket förorsakar vårt folk fått en allsidig belysning.

Många trogna kämpar för nykterhetssaken har templet Sirius haft. Det bevisas bäst därav att ett 30-tal medlemmar erhållit diplom för 25-årigt arbete inom orden.

För många kan det synas som om nykterhetsrörelsen inte har någon uppgift att fylla. Allt verkar så nyktert och städat nu för tiden. Men granskar man förhållandena litet närmare, visar det sig, att allt inte är så gott. Fylleriet, särskilt bland ungdomen, är i ständigt stigande. Templet Sirius har därför en stor uppgift att fylla, då här i samhället så många ungdomar bo och arbeta. Det är därför vår förhoppning att medlemsanslutningen skall bli så stor, att templet kan fylla sin plats bland föreningarna i Gustavsberg.

Elis Sander.

sig på det rätta sättet. Predikstolen är framför allt prästens "valplats", varifrån han i ord och vittnesbörd har att föra trons talan och hålla sanningens fana högt. Ju intensivare prästen har känt och känner kallelisen, desto öppnare vågar han predika, råda och varna. Det gäller att ge något av sin tro, så att den blir smittosam. Det gäller att söka vara och tala Guds ord så, att åhöraren känner sig hemma i och längtar till templet, och så att både han och jag får något med ut till vardagen. För prästen är det därför inte betydelselöst, om kyrkan står tom eller ej. Han bäres och lyftes av menigheten. Jag har upplevt gudstjänster, då det känts, som om tid och rum vikit undan och den stora evigheten kommit in. — — — Men det var ju fråga om korta omnämmanden blott. — — —

Det är sannerligen omväxlande att vara präst och kanske inte alltid så lätt heller. Ena stunden står man i kyrkan och viger ett ungt, älskeligt, glädjestrålade och förväntansfullt par. Tio minuter senare är prästen i gravkapellet för att jordfästa en ung make. Kring baren stå de samlade — makan, barnen, föräldrar och vänner. Då känns det bra underligt. Då kan det vara svårt att finna det rätta ordet. Men situationen kan ock vara den motsatta. Det är nästan omöjligt att kunna glömma de sörjande, som stodo gråtande vid gravnen. Det kan vara obegripligt svårt att omedelbart efter en begravning glatt och naturligt le brudparet till mötes, då de komma upp mot altaret i kyrkan. Själv är jag glad över att kunna reagera på detta sätt, ty så länge jag gör det, vet jag, att jag är en människa bland medmänniskor, som vill glädjas med dem och sörja med dem, och ej en ämbetsman bland dem.

De många s. k. kyrkvigslarna under 1943 har glatt mig mycket. Helst skulle jag önska, att alla brudpar ville vigas i kyrkan. Det är så högtidligt och kan bli så minnesrikt. Dithän kunna vi ock komma, om vi inse, att man kan ha vigsel i kyrkan och vara klädd i vanlig kavajkostym och klänning. — — — Vilken vigsel jag minns bäst? Nästan alla lika bra. Men min tredje vigsel har lämnat det starkaste intrycket. Brudgummen 71 år, klädd i bonjour, bruden 74 år, klädd i en ny svart klänning, sydd efter gammalt mode. Aldrig

i livet skall jag kunna glömma, hur vackert brudens tunna kinder skiftade färg och små röda rosor stego upp, då jag frågade: "Vill du hava denne..." Vilket ungt par kan le så uttrycksfullt och naturligt som detta gamla!

I detta sammanhang vill jag ock uttala två önskemål: att flera dop måtte få äga rum i kyrkan, och att det kunde ordnas så, att vi kunde få ha jordfästningar i kyrkan.

En gammal erfaren kyrkoherde sade en gång i ett föredrag om "Prästens väl och ve", att han på stegen i tamburen och av knackningen på dörren kunde höra, vilket ärende den besökande hade till honom. Jag skulle tro, att han kan ha rätt. Många ha fått hjälp av prästen att bära en tung livets börda. Så blevo de vänner för livet. De hade något gemensamt. De gamle sade då, att prästen är deras själasörjare. Och det är säkert riktigt uttryckt. Ty tyngden, som de hjälpas åt att bära, finns i själen.

Men de enskilda samtalen äro även av annat slag. Två makar tro inte längre på varandra. De orka ej att leva tillsammans längre. Det är synd om dem. De menade ej så, då de stodo där och lovade varandra trohet "i nöd och lust". Men deras livs vardag blev hårdare och tyngre än deras sommarsöndags feststämning. Eller också började de fel. De älskade aldrig riktigt. De kände varmt och ljuvligt i varandras närhet. Men detta var inte kärlek. De blott trodde så. Upplýtande känns det att viga unga människor. Varje gång, jag räcker ett brudpar handen till avsked, tänker jag: "Gode Fader, giv dem äkta kärlek!" Men då de tro, att de inte orka längre, då gör det ont. Då beder prästen: "Gode Gud, förlåt dem och hjälp dem!"

Vad allt vore ej ytterligare att

säga! Gudstjänsterna på Hemmet, i Lagnö. Konfirmanderna. Kyrkvärdarna. Vaktmästarna. Men det skulle fordra särskilda kapitel.

2. Pastorsämbetets expeditionstjänst. Efter min första dag som präst på en pastorsexp. kom den gamle prosten och sade: "Fortsätt som du i dag har börjat, så blir du en bra expeditionskarl. Du ska komma ihåg, att detta hör med till kallet i vår svenska kyrka". Jag skall alltid vara H. H. Ärkebiskopen tacksam för att han sände mig till denne gamle trotjänaren i kyrkan.

Ordning är första villkoret på alla expeditioner men särskilt på pastorsexp., ty där skall man möta människor under särskilda betingelser. En nybliven änka vill tala om begravningen av det käraste hon ägde. En gammal man vill ha pensionsintyg. Ett par ungdomar vilja gifta sig men äro för unga. De vill nu "gå till Kungs." — — — Varje präst borde vara tacksam för att få handha hela civilregistringen. För mig är exp. aldrig en börda. Jag finner något nytt varje gång, t. o. m. vid ett åldersbetygs utskrivande. Att här söka redogöra för alla slags intyg och rapporter, som går från pastors-exp. kan ej vara meningen: till domaren, läkaren, landsfiskalen, polisen, härads-skrivaren, inskrivningsområdet, statistiska centralbyrån, pensionsstyrelsen, kristidsnämnden, länsarbetsnämnden, systembolaget o. s. v. Därtill kommer alla ut- och inflyttningar.

Men denna tjänst har en inner-sida. Hur tror du det känns, då prästen tar linjalen, lägger den över ett namn i Församlingsboken, drager ett streck över detta och längst ut på högra sidan skriver ett årtal och ett datum. Det betyder, att en församlingsmedlem har slutat sina dagar. Det betyder, att döden gästar ett hem i samhället. Han skulle väl vara en underlig församlingspräst, din präst, om en sådan händelse finge passera utan vidare. Ibland kan jag slå upp en sida i Församlingsboken och läsa: namn, yrke, född då och där, gift, änkling... Bokstäverna tala. De få ibland liv. Framför mig kan jag liksom se personen. Vi tala med varandra. Böckerna äro levande, ty de tala om människooöden. De äro vår tids historia. På så sätt blir exp. för mig liksom ett förrum till kyrkans sakristia.

3. Det frivilliga församlingsar-

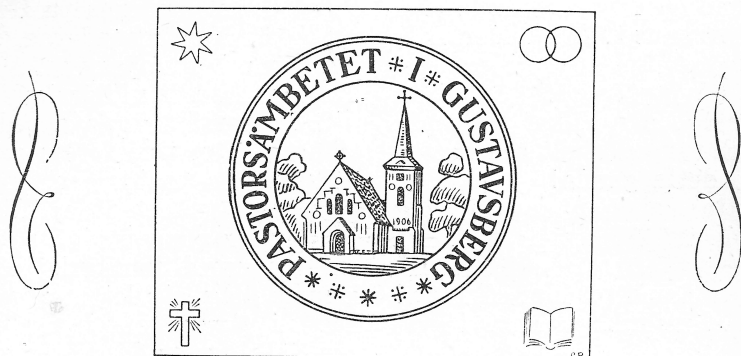

*Överlämna
förtroendefullt
all omsorg vid
dödsfallet till*

BARDELE
BEGRAVNINGSBYRÅ

Odengatan 84 Stockholm

Ring vårt ombud:
Fru LISA JOHANSSON
Tel. Gustavsberg 174
eller direkt 30 84 42 30 93 93

Vigda:

- den 31 dec. 1943 polismannen Hans Vilhelm Fredblad, Ingarö tvärg. och Ellen Aurora Nilsson, Högalids förs.,
- den 4 jan. konditorn Nils Viktor Olsson, Skevik och Nanny Maria Sundell, f. Skantz, Katarina förs.,
- den 15 jan. chauffören Karl Ingvar Klevbo, Kummelnäs, Boo och gravören Maj Karin Lundqvist, Värmög. 1,
- den 22 jan. speeditören Karl Gustav Neuman, Grindstugat. 11 o. kontoristen Inga Elsa Maria Andersson, Sofia förs.

Födda:

- den 25 nov. 1943 Britt Signe, d. t. jordbruk. Göte Gustav Karlsson, Långsunda o. h. h. Signe Sofia Desideria, f. Johansson,
- den 26 nov. 1943 Anne-Charlotte Ingegärd, d. t. handelsbitr. Sven Joel Davén, Ekedalsv. 1 och h. h. Elna Johanna Ingegärd, f. Wange,
- den 29 nov. 1943 Nils Ingemar, s.

- t. snick. Nils Artur Kristiansson, Mörtlös och h. h. Anna Kristina, f. Sjöström,
- den 4 dec. 1943 Barbro Elisabet, d. t. formaren Erik Birger Olsson, Värmdög. 3 och h. h. Aina Kristina Victoria, f. Lithander,
- den 12 dec. 1943 Jan Erik, s. t. rättaren Erik Arvid Thorell, Kårboda o. h. h. Selma Viola, f. Alin,
- den 18 dec. 1943 Mona Kristina, d. t. chauffören Karl Harry Brogren, Mörtlös o. h. h. Gurli Johanna Kristina, f. Fogel,
- den 19 dec. 1943 Klas Göran, s. t. chauffören Nils Arne Jansson, Ö. Stenhuset o. h. h. Gunda Viola, f. Florén,
- den 20 dec. 1943 Tord Lennart, s. t. chauffören Nils Eugen Johansson, Ingarög. 1 o. h. h. Vega Ingeborg Eugenia, f. Scholtzé,
- den 29 dec. 1943 Karl Sigvard Reinhold, s. t. porssl.-arb. Karl Osvald Hultgren, Mörtlös o. h. h. Signe Emma Katarina, f. Andersson,
- den 1 jan. Eva Marie-Louise, d. t. sanitetsgjut. Knut Einar Axels-

- son, Tallåsen 9 o. h. h. Karin Elisabet, f. Apelgren,
- den 3 jan. Solveig Linnéa, d. t. jordbr.-arb. Nils Bertil Pettersson, Farsta o. h. h. Elsa Ingeborg, f. Nähr,
- den 9 jan. Carl Ronny, s. t. lädmakaren Karl Erik Borg, Dalvägen 3 o. h. h. Selly Kristina Emeilia, f. Johansson,
- den 11 jan. Henry Gustaf, s. t. styrmannen Karl Gustaf Isaksson, Norra Lagnö o. h. h. Helny Viola, f. Ekström,
- den 17 jan. Dag Lennart, s. t. tryckaren Axel Lennart Vilhelm Fredblad, Ingarögat. 4 o. h. h. Karin Amanda Elisabet, f. Markör.

Döda:

- den 18 dec. 1943 Regina Vilhelmina Olofsson, f. Johansson, f. 4 juli 1889 (54 år) o. h. t. porssl.-arb. Karl Oskar Olofsson, Skeviksg. 2.
- den 11 jan. Gunnel Ingegerd, f. 9 maj 1939 (4 år) o. d. t. chauffören Nils Henrik Gunnar Flodmark o. h. h. Torborg Ingegerd, f. Eskilsson, Skeviksg. 10,
- den 15 jan. änkefru Hilma Emilia Kristina Karlsson, f. Stål, f. 3 jan. 1862 (82 år) o. ä. e. Clæs Erik Karlsson, Farsta,
- den 19 jan. f. d. handelsföreståndarinnan Selma Evelina Atherton, f. Larsson, f. 24 dec. 1851 (92 år) o. ä. e. porssl.-arb. Hjalmar Atherton, Haga,
- den 21 jan. f. d. eldaren Sven Olsson, f. 28 okt. 1873, (70 år), Strandvillan.

betet. Detta är i många fall och åtminstone i vissa trakter av vårt land lika viktigt som predikotjänsten. Här har man möjlighet att försöka nya vägar för att nå gamla mål. Under de sista 35 åren har kyrkan försökt många vägar. Många återstå dessbättre ännu att pröva. I denna punkt vill jag f. n. av bestämda anledningar fatta mig mycket kort. Det må vara nog att säga, att jag önskar, att jag hade minst tre kvällar till i veckan, och att vi hade ett eget hus för samlat ungdomsarbete. Men det få vi i sinom tid. Vad har kyrkan för frivilligt arbete? Det må nämnas, att dit räknas söndagsskolan, ungdomskedjan, syföreningen, kamratklubben o. s. v. Hit får man också räkna hembesök och studie-

verksamhet. Arbetet i olika studiecirkel har för mig varit en fullkomlig rekreation. Jag har ibland kunnat komma dit ganska trött men gått därifrån som en ny människa. Där har vi ett utmärkt exempel på, hur ett gemensamt intresse och mål kan egga och inspirera.

Ytterligare ett vill jag här nämna, som hör med till det frivilliga arbetet. Den evangeliske prästen har rätt att vid sin sida ha en hustru. Prästfruns betydelse i församlingsarbetet är ett ännu oskrivet kapitel. Men hon har under tidernas lopp utfört stora ting. Mer än prästens eget arbete hör hennes det tysta till. Kanske hennes största betydelse ligger just däri.

En och annan som inte alls känner till prästens olika uppgifter, säger: "Så märkvärdigt är det väl ändå inte." Nej, vem har sagt det. För att rätt förstå de här berörda synpunkterna bör man besinna, att prästen varken kan eller får vara en kylig ämbetsman. Han har med människor i bestämda situationer att göra. Där fordras det först och främst, att man möter varandra som människor. Prästen är i alla fall den som säkert ofta, kanske dagligen för sig stavar detta och beder: "Jag är blott en ringa tjänare. Jag har endast gjort vad jag är pliktig att göra." Men han som gav honom kallelsen och som betvingade honom, hör och förstår en sådan bekännelse. Och det är tröst och att veta detta.

Från fabriksombyggnaden 1933.

EN TYSK INGENJÖR BERÄTTAR.

I ett brev till ing. Hj. Olson har överingenjör W. Thomas, Berlin, sänt följande artikel, avsedd för Gustavsbergaren. Den återges här i översättning.

För 10 år sedan fick jag i uppdrag av min firma, som är ett betydande keramiskt byggnadsföretag, att för första gången resa till Gustavsberg, där jag skulle utföra en del planeringsarbeten för ombyggnad av den gamla fabriken. Efter den 23 timmar långa resan kom jag så en söndagskväll i mars 1933 ganska trött till Stockholms C. Jag var förväntansfull. Men jag undrade nog ock, vad som komme att möta mig. Detta var ju min första färd till Stockholm. Avresan från Tyskland kom mycket hastigt. Det blev ingen tid till önskvärda förberedelser. Ej heller förstod jag ett enda svenskt ord. På något vis skulle det i alla fall gå att fråga sig fram till Gustavs-

Folkmängden.

Under år 1943 ha följande förändringar i fråga om folkmängden i Gustavsberg inträffat:

födda: 45 barn, därav 23 gossar och 22 flickor,
inflyttade: 329 personer, därav 206 män och 123 kvinnor, (1 man har återförts från Obefintlighetsboken),
döda: 26 personer, därav 17 män och 9 kvinnor,
utflyttade: 322 personer, därav 156 män och 166 kvinnor.

Under året ha 27 äktenskap ingåtts, 14 ha upplösts genom döden och 4 genom äktenskapsskillnad.

Församlingens folkmängd, som vid förra årsskiftet utgjorde 2.442 personer, har under år 1943 ökat med 26 personer och utgjorde således den 31 dec. 1943 2.468 personer, därav 1.196 män och 1.272 kvinnor. Församlingen har ökat med 56 män och minskats med 30 kvinnor.

Församlingens äldsta medlemmar äro: änkefru Maria Holmberg, f. Olsson, som den 30 jan. fyllde 96 år, och änkefru Hilma Olivia Odelberg, f. Godenius, som den 2 dec. fyller 96 år.

Johan Movinger.

berg. I Berlin hade man sagt mig, att Gustavsberg ligger på en ö, och att man från Stockholm kunde komma dit med någon av de båtar, som fabriken ägde. Hur man skulle komma till dessa båtar, hade dock ingen kunnat upplysa mig om. Jag tog således helt enkelt en bil vid Centralen och sade ett enda ord: "Gustavsberg". Då borde ju chauffören köra mig antingen till båtarnas tilläggsplats eller ock direkt ut till Gustavsberg. Han valde det sistnämnda. Efter en halvtimmes färd kom jag fram till samhället. Det var redan mörkt. Mycket snö hade fallit. Bilen hade jag låtit stanna framför "hotellet". Chauffören fick sin betalning. Och så stod jag där på vägen framför Vårdshuset. Detta var stängt, enär resandetraffiken vintertid var så ringa. Dörren var t. o. m. tillbommad. Med mitt kunnande, med en kappsäck i handen, en god portion hunger och bra mycken nyfikenhet på, hur detta skulle sluta, stod jag och hoppades, att någon måtte komma vägen fram. Slutligen kom en barmhärtig själ, som förbarmade sig över mig och förde mig till fabriken portvakt, från vilken jag kunde telefonera till ingenjör Olson. Nu ordnades allt ganska snabbt. Redan följande dag kunde jag ta itu med arbetet.

Men vad var nu Gustavsberg egentligen? En fabrik, där man visserligen tillverkade bra varor, men som till sina olika anordningar, till verkstäder och ugnsanläggningar var föråldrad. En fabrik mitt i en förtjusande bygd men som nästan ständigt överhöljde trakten med tjock fabriksrök. En fabrik, vars alster voro för dyra för att kunna stå sig i konkurrensen. En fabrik slutligen, vars arbetare och anställda med sorg i hjärtat fruktade, att fabriken en dag skulle slå igen sina portar. Gustavsbergs vara eller icke vara berodde på fabriken fortbestånd. Redan ägde samhället för många arbetare och för få arbeten.

Efter 16 veckors idogt arbete förelåg hela fabriken omgestaltad — på ritbrädet. Arbetsmetoder ändrades, avdelningar nydanades, bränningssättet omlades från rund- till moderna tunnelugnar

och från den direkta koleldningen till generator-gaseldning. Ja, gas-generatorn förorsakade nog i början en del gamla gustavsbergare bekymmer. Under tiden hade jag lärt mig en smula svenska. Jag minns, hur jag ibland måste skingra den föreställningen, att gasanläggningen en vacker dag kunde explodera. Man mindes väl någon tidigare byggd generatorsanläggning, som exploderat.

De under denna tid framlagda förslagen förverkligades under åren 1934 och 1935. Medan den nya ugnshallen byggdes, måste driften dock hela tiden fortgå. Flera tusen kbm. granit sprängdes för att bereda plats för tunnelugns hallen. Men ingenting, som senare kunde komma till användning, fick förstöras.

Under tiden omlades ock dekoravdelningen totalt och försågs med en del nya anordningar. De föråldrade muffelugnarna ersattes med elektriskt upphettade tunnelugnar, så att rökböven även härifrån minskades.

De följande åren medförde en rad uppgifter för fabriken utbyggande. Åtskilliga problem bearbetades. En del av dessa ha redan funnit lösning.

Under 1938—39 byggdes den nya sanitetsfabriken — kanske denna tids bäst inrättade fabrik av denna art i hela Europa. Ljusa och rymliga arbetslokaler, god driftsorganisation och en klanderfri produktion inger den förhoppningen, att denna fabrik både med hänsyn till kvalitet och anordningar skall inneha den ledande ställningen. Metoden med elektriskt upphettade tunnelugnar har visat sig vara utomordentligt fördelaktig, särskilt i en tid, då kolimporten är begränsad. Genom uppförandet av stora elektriska kraftverk i Sverige gives det en garanti av stora mått för att driften skall kunna fortgå oavbrutet.

FRISÉRSALONGEN

GUSTAVSBERG
GRINDSTUGATAN 5
(invid kyrkan)

Nya, moderna lokaler.

Särskild Herr- och Damavdelning.

FRÅN SKÄRGÅRDEN.

Den som i dag vill arbeta, finner i Gustavsberg ett lönande arbete och en god och sund arbetsplats. De få avdelningar, som måst stå efter i utvecklingen, komma att i en snar framtid få de nödvändiga förbättringarna. Redan nu skönjer den i förhållandena invigde en fortsatt utbyggnad av fabriken. Snart kommer även de svarta ugnshusen att rivas. Nya verkständer skola uppstå på deras plats.

Denna återblick på de sista 10 åren visar således, hur den mer än 100-åriga fabriken förnyas. Under de gångna åren har mycket nytt dragit in i Gustavsberg: många nya människor, nya arbetsmetoder och därmed en ny anda. Bostäder byggs. Hem för den ogifta personalen ha inrättats. En barnträdgård har anlagts. Men även kontoret har fått ett nytt utseende. En ny framåtanda råder där. Överallt märker man, att unga krafter äro i verksamhet till nytta för den så naturskönt belägna församlingen.

Vem av de nya gustavsbergarna har manne kunnat försumma att ströva omkring i de sköna omgivningarna, vilka f. n. äro förbjudet område för mig såsom utlänning! Vem känner inte till utflyktsmöjligheterna till Ingarö, Älgö, Sandhamn och Värmdö kyrka. Eller varför inte resa till Uppsala och Sigtuna. — Och älgen — Sveriges urvilt — vem har inte någon kväll sett den ströva sin fria ban' i Gustavsbergs omedelbara närhet!

I Sverige finns väl knappt någon annan porslinsfabrik så i storstadens omedelbara närhet. Storstadens bjuder den intresserade så mycket: skön konst, Historiska museet, Nationalmuseum, Skansen o. s. v. Men å andra sidan komma också årligen tusentals stockholmare och andra ut till Gustavsberg för att bese fabriksanläggningen. Under normala för-

På det personkort, som varje gustavsbergare har (som icke är inflyttad de sista åren), står det tryckt: "Kristidsnämnden, Gustavsberg, Ingarö och Nämndö". Detta är ett uttryck för det faktum, att dessa socknar får sina livsmedel ransonerade tillsammans. Denna det dagliga brödets gemenskap Gustavsberg och Nämndö emellan må nu motivera, att jag — efter vänlig anmodan — i det välskötta lokalorganet Gustavsbergaren med några rader söker presentera det avlägsna Nämndö.

Den gustavsbergare, som med segel eller motor (det sista hörde fredstiden till) sökt sig ut åt havsbandet till, har säkert sett en skymt av Nämndö. Färden är lång, men saknar ingalunda sin tjuuning, åtminstone inte en solig sommar dag med förliga vindar. Har man färdats över Baggen och längs södra sidan av de otillgängliga och hedniskt vilda Ingaröbergen, kommer man så småningom till ett vatten med friare vidder, Nämndöfjärden, som vid sin

hållanden stå fabriksportarna öppna för var och en, som önskar att se, vad en arbetare med yrkeskicklighet och flit är i stånd att prestera. Tack vare den förnäma fabrikationen har Gustavsberg blivit ett namn, känt vida utanför Sveriges gränser, och fått ett anseende, som både genom porslinet och konstföremålen är stadgat.

De gångna 10 åren låta mig ock blicka tillbaka på en omfångsrik, intressant och angenäm verksamhet i Gustavsberg. Jag fick alltid goda och dugliga medarbetare vid fabriken, då den skulle omgestaltas. På så sätt kom jag ock att stå i en intim samhörighet med företags anställda.

Med stor tacksamhet minns jag därför alla, som voro mig behjälpliga, och som aldrig förlorade tålamodet, även då de egna uppgifterna krävde dem.

Blott genom förtroendefullt samarbete var det möjligt att i görögaste mån möta de förelagda uppgifterna. I ömsesidigt förtroende har inte något saknats. Jag hoppas ock, att detta skall bli förhållandet även i framtiden.

W. Thomas.

östra horisont har en stor stormomsusad arkipelag på 2 å 3.000 öar och skär. Så stor är verkligen Nämndö, och den yta, som denna skärgård utbreder sig över, kan beräknas till ungefär 4 kv.-mil. Människor är det här emellertid intet överflöd på, åtminstone inte den tid, då sommargästerna är borta, ty hela socknens folkmängd går knappt upp till 175 personer, fördelade på 17 olika öar, varvid de längst bort boende har 1½ mil in till Nämndö huvudö, och flera har ½ mil till närmaste granne. Vi har med andra ord ett stort livsrum. Vad näringslivet beträffar, kan nämnas, att det finns 4 medelstora bondgårdar i socknen, och att huvudnäringen är fiske.

Hurudana är då de människor, som framleva sitt liv i sådan miljö? — Frågan framkastas ofta av turister, och ej sällan vill dessa hos infödingarna finna drag av primitivitet och efterblivenhet. Detta betraktelsesätt bygger emellertid på förutfattade meningar. Det är sant, att stadslivet är mer febrilt och bjuder på en större rikedom av intryck än t. ex. skärgårdslivet. Men det är långtifrån säkert, att detta är något utvecklande. I stället är det nog så, att den febrila verksamheten och trafikens hetsiga puls också verkar avtrubbande och förslöande. I varje fall visar erfarenheten, att skärgårdsbon grundligt smält sina intryck, och att han i allmänhet är långt mer mottaglig för nya än stadsbon. Genom att själv svara för sina kommunikationer och sin många gånger ingalunda lättlösta provianteringsfråga blir han självständig i handlande och åsikter. Den som bor på ett isolerat skär och är dum, går ohjälpligt under. — Den dagliga sysselsättningen skapar till stor del en människas attityd. Jag vill här omnämna det egenartade liv, som jag sammanfattande kallar båtlivet. Att manövrera en båt i alla de skiftande förhållanden, som en yrkesfiskare i havsbandet måste göra, torde mer än något annat utveckla om-döme, kraft och vaksamhet. Finns det överhuvudtaget någon sysselsättning, som ger mera rätt åt de rent manliga egenskaperna än båt-karlens?

Har radion tystnat?

Vänd Eder till mig.

Alla märken.

Byte — avbetalning.

AUG. ERIKSSON.

Gustavsberg.

Mariagatan 4.

Tel. 197.

FRITT FORUM.

Tack.

Vi, pensionärer å Gustavsbergs Ålderdomshem, vill på detta sätt framföra vårt hjärtliga tack för all uppmuntran och glädje, som beretts oss under jul- och nyårshelgen. Kända och okända givare önskar vi tacka för gåvor och hälsningar. Till alla enskilda, föreningar och sängkörer, som besökt oss och berett oss glädje och uppbyggelse, uttalar vi vårt hjärtliga tack!

Gustavsberg 17 jan. 1944.

Pensionärerna å Ålderdomshemmet.

Vem har skyldighet

att sanda vägarna i samhället? Det har varit ganska svåra isgator de sista dagarna. De allmänna vägarna åligger det vägstyrelsen att sanda. Vägs katt betalas även härför. Men var går gränsen mellan vägstyrelsens skyldighet och markägarens? Bör det inte åligga fabriken såsom mark- och husägare att se till, att vägarna äro i sådant skick, att man inte riskerar liv och lem i det hala väglaget.

En som tycker synd om de gamla.

Men visst saknar vi stundom härute det s. k. kulturlivets förmaner. — "Ni har ingen bio"! — säger man ofta till oss. Nej, det är sant, men vi har i stället förmanen att uppleva händelser, som vanligen inte är samhällsmänniskan förunnade. Starkare än alla biobesök minns jag t. ex. den dimkryss över Jungfrufjärden från Tyresö till Nämdö, som min fru och jag gjorde i vår båt en decembarnatt. Den spänning, man då upplevde, sitter i. Det kändes som att fara fram rätt ut i tomma rymden, och den glädje, vi kände, när vi stötte mot Mörtöbergen och visste vi kommit rätt, var så stor, att vi kunnat smeka själva berghällen. Eller hur blekt ter sig inte t. ex. ljusspelet vid en bios början — det må vara på den finaste biograf — mot det skådespel av obeskrivlig koloristisk prakt, som jag upplevt, då jag ute på Rullerö sett solens röda eldklot sakta stiga upp ur det stora öppna havet.

Men låt oss inte förirra oss i minnen. Det var i kristidsnämndens tecken, vi började. Må vi då också sluta i denna samhörighet. — När jag sitter här vid karbidlampans matta sken, går många vänliga tankar över havet till det välbyggda samhället vid Farstavi-

Fru Mathilda Andersson, hennes dotter Emelia (fru Lowndes), dotterdottern Sigrid (fru Åkerlund), dennas son Werner samt sonson Jan.

FEM GENERATIONER.

Änkefru Mathilda Andersson, Mariagatan 4, fyller den 7 mars 80 år. Hon föddes i Gustavsberg, har alltid varit bosatt där och kan berätta mycket intressanta saker om gamla tider. Det var i den s. k. "Statbyggningen" som hon den 7 mars 1864 för första gången såg dagens ljus. Hon växte emellertid upp i "Bleket", dit föräldrarna flyttade strax efter det sjätte barnets födelse. Fru Andersson är äldst av sex syskon.

I mycket tidiga år fick hon lära sig, vad arbete vill säga. Hon fick nämligen hjälpa till med såväl de yngre syskonens skötsel som med hushållsarbetet. Redan vid 12 års ålder började hon arbeta i porslinsfabriken och fortsatte därmed tills hon i 19-årsåldern ingick äktenskap. Vid 52 års ålder fick hon återupptaga fabriksarbetet, enär maken vid denna tid på grund av sjukdom måste avbryta sitt arbete. När hon två år senare blev änka, var hon tvungen att arbeta för att

ken. Vi är medmänniskor — tack samma att leva i samma fria och älskade land. I stort sett är också våra behov desamma, och de må slutligen sammanfattas med de Karlfeldts ord, som nu i nattens tystnad dyker upp i mitt sinne:

"Giv oss en härd att njuta vid av vårt beskärda bröd.
Giv oss ett bröst att luta vid,
Giv oss en tro att sluta vid tryggt i den mörka död."

Henry Röttorp.

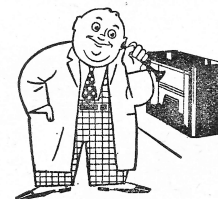
kunna försörja sig själv och de barn, som fortfarande var kvar i hemmet. Hon slutade i fabriken, då hon var 62 år gammal.

I sitt äktenskap har fru Andersson fött 10 barn, av vilka nio fortfarande är i livet. Dessa har i sin tur bildat familj, likaså barnbarnen och deras barn, och nu är det fem generationer. Det hör inte till vanligheten, att en 80-åring kan få se sina efterkommande i fyra led.

Arbete har alltid varit fru Anderssons glädje, och arbete har hon haft i överflöd. Hennes goda vigör ännu vid 80 års ålder visar, att hon varit i besittning av en god fysik. Fortfarande läser hon dagspressen med intresse och diskuterar gärna dagshändelserna. Hon gläder sig över den utveckling, som skett i samhället, men det är inte utan än hon känner det besvärligt att nu behöva hämta vatten från pumpen ute vid gatan, särskilt som grannen har det genom att vrida på en kran inne i sitt kök.

Gustavsbergaren gratulerar den pigga åttioåringen.

Krånglar radion?

vänd Er då först som sist till oss, så får Ni en i allo sakkunnig undersökning. Ring så hämta vi vid buss-hållplatsen.

Firma RADIO-BISTHER
Bondegatan 68
Hel. 42 53 00. Giro 159654.

SÅ SJÄLVMEDVETEN

FRÅN FARSTAVIKEN

Gustavsbergaren

— det vill säga tidningen med detta namn — har upplevat sin första jul. Det lilla livet har god hälsa och vill tydligen leva vidare. På sina håll i vårt land säger man om unga liv med ringa livskraft: "Han vill inte leva". Men det passar inte in på Gustavsbergaren, ty den vill verkligen leva.

Ett nästan tjugofaldigt God jul och Gott nytt år har den sagt till alla gustavsbergare, både i vårt samhälle och utöver landet för övrigt.

Som vanligt har

Jultomten

hälsat på hos både små och stora. Somliga har han gjort glada, andra ha kanske blivit besvikna på hans besök. De hade väntat mera av honom, än vad han nu gav. Jultomten är litet oberäknelig, liksom ju alla smånissar äro.

Gustavsbergaren har också fått ett hastigt besök av jultomten. Det var egentligen inte jultomten själv utan en av smånissarna — vanligen kallad

Tryckfelsnisse.

Denne lille herre, som ingen har sett men vars gärningar äro mer eller mindre uppenbara i de flesta tryckalster, kan ställa till med en del förtret för aktningsvärda herrens författare. Så här stod det i Gustavsbergarens julnummer mitt på mittspalten å sid. sju: "'1812', historisk Ouvertyr av Schubert". Det skulle emellertid ha stått så här: "'1812', historisk Ouvertyr av Tschaikowsky, 1:sta satsen ur symfoni H-moll (den ofullbordade) av Schubert".

Fy skäms på sig, Tryckfelsnisse, att inte ta större hänsyn till musikaliskt folk! — Och nu må det vara nog om detta.

Tryckfelsnisse försökte på tidningens sista sida spela redaktionen ett litet spratt. Han lovade nämligen, att julklappsköparen skulle kunna få en komplett årgång av tidningen Gustavsbergaren för 1944 och ett trevligt omslag till den. Varken han eller någon annan dödlig hade dock vid det laget den ringaste aning om, hur Gustavsbergaren för 1944 kommer att se ut. Än mindre har tidningens andra årgång kunnat säljas komplett på förhand. Men det lilla skämtet lyckades inte, ty ingen enda har vänt sig till tidningens expedition och begärt att redan nu få köpa en komplett årgång av Gustavsbergaren för 1944. Men de 50 exemplar av tidningen för 1943, som annonsen avsåg och som funnos tillgängliga i ett trevligt omslag, utsåldes snabbt före jul.

På tal om tryckfel

må ett par lustiga exempel från deras ofta löjeväckande historia anföras. I staden K... hade ett tryckeri fått en beställning från K... sparbank på 10.000 kuvert. När kuverten levererades, fann mottagaren till sin häpnad, att bankens namn förvanskats på ett för en bank mycket förnedrande sätt. Där stod nämligen: K... sparbank.

En herre utgav en gång en bok, som enligt hans mening skulle bli förnämligare än alla andra också i den meningen, att den skulle vara fullkomligt fri från alla tryckfel. För att — i reklamsyfte? — ytterligare poängtera detta, skulle han å titelbladets andra sida föreviga denna mening: "I denna bok finnas inga tryckfel". Men när bokens läsare öppnade den, funno de följande ironiska sats av Tryckfelsnisse: "I denna bok finnas inga tryckfel".

Så självmedveten

är nu inte Gustavsbergaren, att den kan lova sina läsare idel tryckfelsfria nummer. Men nog skall den alltfört lägga sig vinn om att hålla den spjuvern Tryckfelsnisse i schack. Det våga vi skriva upp. Med hänsyn till tidningens ringa ålder — man får inte ha för stora fordringar på en sådan yngling som Gustavsbergaren — måste man nog säga, att Tryckfelsnisse farit rätt så skonsamt fram i tidningens spalter.

En varm och snöfattig jul

ha vi haft. Och det var inte utan att man funderade på, om folk som har mest bråttom i sina trädgårdstäppor på söndagarna, skulle ge sig ut på själva juldagen och plantera spenat och potatis. Den som hade sådant i sinnet för annandagen blev tagen ur sina värdrömmar genom det tunna snötäcke, som den morgonen låg över markerna. Nyårsdagen kom sedan med riklig snö. Men någon svår vinter behöva vi inte befara.

Julgranen

på Lilla torget i samhället har strålat lika skön denna jul som tidigare. Alla äro vi glada och tacksamma för den. Naturligtvis är den vackrast, när den fina vita snön beslöjar den och betäcker marken omkring den. Sådant fingo vi endast i ringa mån se denna jul, men vi ha sett det sedan.

Mariagatan

fick en extra present till jul, en mycket originell gåva förresten. Det var ram och glas utan tavla. Den egenartade julklappen har placerats på den gamla anslagstavlans plats, medan denna helt värdigt ställts mot en tall i närheten. Kommunala meddelanden och Allmänna kungörelser står det på tavlan. Men trots ivrigt och upprepat sökande ha inga sådana stått att upptäcka, åtminstone inte av

Spjuvern.

—o—

En man, som betvingat även de starkaste mäns vrede, besegras dock ofta av endast ett leende från en kvinna.

*

Välgärningen är en härlig växt, men dess blomma — vars namn är tacksamhet — slår sällan ut.

Kooperationen 100 år.

Från blygsam begynnelse
till världsomspännande
storföretag.

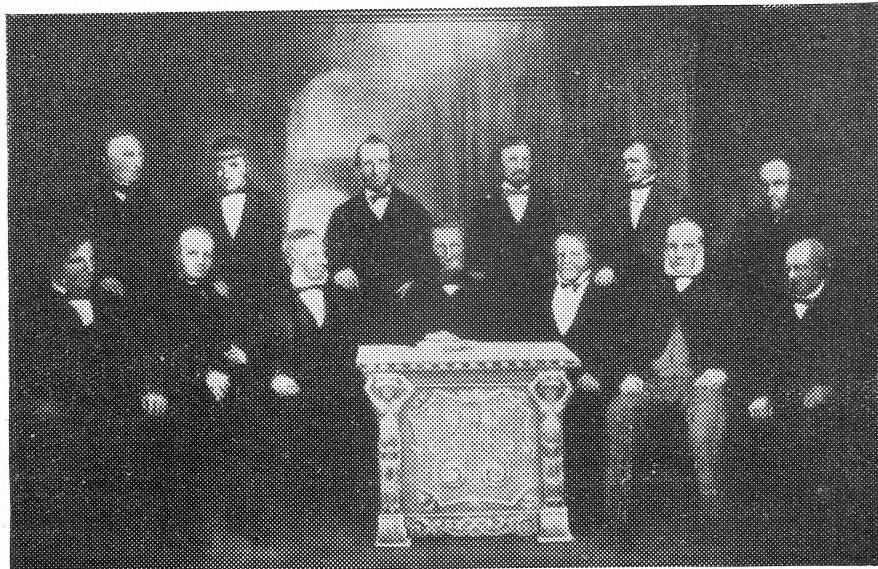
År 1844 öppnade några fattiga vävare i den engelska staden Rochdale en liten butik i Paddgränden. De hade klart för sig, att deras handling var märklig, trots att den ägde rum i de torftigaste villkor, ty de kallade sig själva Rochdalepionjärerna.

Rochdalebutiken var icke den första kooperativa butiken i världen, ty det hände långt tidigare, att hushåll slog sig samman för att göra gemensamma inköp. Ändock intar Rochdalebutiken av år 1844 en särplats och markerar startpunkten för den moderna konsumentkooperationen. De fattiga pionjärerna förstodo nämligen att utforma ett klart och bärande program för sin förenings verksamhet och de skötte sin förening med så stor idealitet och praktisk insikt, att den blivit det stora föregångsexemplet för all kooperativ strävan under senare hälften av 1800-talet och under 1900-talet.

Bland Rochdalevävarna förtjänar Charles Howarth en heders-

I detta hus i Rochdale öppnades 1844 en kooperativ butik.

Tretton av de vävare, som i den engelska staden Rochdale för hundra år sedan grundade en konsumtionsförening.

plats. Då han dog år 1868, höll en annan av pionjärerna, William Cooper, ett tal, varav framgår att Howarth icke utan fog brukade kallas "lagstiftaren" av de första Rochdalekooperatörerna:

"Vår vän såg de många missförhållandena i samhället, och såsom erfaren reformvän sökte han alltid fundera ut botemedel. Folkets inkomster sögos i stor utsträckning upp av mellanhänder. Arbetarna voro nästan alltid skuldsatta hos småhandlarna. De måste finna sig i livsmedelsförfalskningar, som skadade deras hälsa. För att råda bot härpå, föreslog Howarth, att arbetarna skulle bli sina egna leverantörer, sina egna detaljhandlare. Pionjärföreningens stadgar voro huvudsakligen hans verk, och regeln att fördela överskottet efter köpen antogs på hans förslag. Enligt dessa stadgar bestäms vidare, att förvaltningen av föreningen skall ligga i medlemmarnas händer..."

Rochdalepionjärerna voro fattiga vävare och de kunde endast med möda samla ihop det kapital, som behövdes för att hyra en enkel lokal och anskaffa ett torftigt varulager. Man kom överens om att sätta in ett pund var i föreningen som insatskapital och man åstadkom beloppet genom att betala in två pence (omkring 15 öre) i veckan. Efterhand höjdes beloppet till tre pence i veckan. När 28 pund voro insamlade, använde man 10 pund för att hyra lokalen i Paddgränden — det skedde i Howarths namn — 4 pund användes för bu-

tiksinredningen och 14 pund för att inköpa varor. Man nöjde sig till en början med endast de viktigaste varuslagen: mjöl, smör, socker, havregryn. När butiken öppnades stod en förväntansfull medlemskara utanför men även gatans drägg, som kastade glåpord åt pionjärernas till synes ynkliga butik.

De grundsatser vävarna byggde sin kooperativa verksamhet på bildade tillsammans det berömda Rochdaleprogrammet. En konsumtionsförening står enligt Rochdalereglererna öppen för alla, som vilja lojalt utnyttja föreningen för sin varuanskaffning. Förvaltningen av verksamheten ligger i medlemmarnas händer. Varje medlem, man eller kvinna, har vid föreningens

Charles Howarth.

FACKLIGA EFTERKRIGSPROBLEM I GUSTAVSBERG.

En organisation, som är till för sin egen skull, har inte något existensberättigande. Det gäller i såväl det fackliga som samhällsliga livet att finna nya vägar för sin verksamhet. Allt eftersom samhället förändras måste även de organisationer, som arbetar i samhällets tjänst, ändra taktik och arbetsmetoder. Detta gäller i särskilt hög grad fackföreningarna och deras verksamhet på arbetsmarknaden.

Finns det då några fackliga efterkrigsproblem för Gustavsbergs

möten en röst, oberoende av sitt kapitalinnehav. Det överskott, som uppstår på föreningens affärsverksamhet, tillhör kunderna-medlemmarna, och det återbetalas till dem, sedan en viss del avsatts till fonder som gemensamt odelbart kapital, såsom återbäring i förhållande till gjorda köp. Verksamheten skall drivas med medlemmarnas eget kapital och försäljningen ske mot kontant betalning. I politiska och religiösa frågor iakttar föreningen neutralitet och den skall årligen anslå medel för upplysningsverksamhet.

Utifrån dessa regler har konsumentkooperationen blivit en folk-rörelse i ordets egentliga mening. Rörelsen omfattar människor världen över, representerande olika yrken och klasser. Vid krigsutbrottet funnos cirka 50.000 konsumtionsföreningar med 60 milj. medlemshushåll, representerande 250 milj. personer. Sin största anslutning har rörelsen vunnit i Storbritannien och de nordiska länderna, och den är på rask frammarsch även i Amerika och Asien, där den hittills varit svagare utvecklad. Under kriget har kooperationen lidit hårt i diktaturländerna och de ockuperade områdena, men annorstädes har den gjort raska framsteg, vilket vittnar om bärkraften i det program, som antogs av de fattiga Rochdelapionjärerna för ett hundra år sedan. När kriget väl är slut står kooperationen beredd att i samma pionjärande, som fyllde Rochdalevävarna med hänförelse, göra sin insats för att skapa fred, frihet och välstånd.

vidkommande? Denna fråga måste besvaras med ett bestämt ja, även om de lokala frågorna måste ses i ett större sammanhang och sammanfalla med de centrala fackliga problemen i stort.

Det torde stå klart för alla, att fackföreningsrörelsen i allt större utsträckning måste underordna sig statens överhöghet. Om detta icke skulle ske, finge vi snart se det märkliga skådespelet, att fackföreningsrörelsen komme att stå i strid med den politiska arbetarrörelsen. Ett visst motsatsförhållande till Kooperativa Förbundets förda handelspolitik och allmänna inställning till skilda samhällsproblem skulle då även uppstå. Trots dessa motsättningar mellan organisationerna omfattar de dock samma personer. Det kan nämligen bli svårt och komplicerat att vara arbetsgivare och arbetare på samma gång. Det blir vissa slitningar inom det egna jaget, vilket även tar sig uttryck i det offentliga handlandet och i det samhällsliga arbetet. Dessa problem torde bli större, ju längre den politiska arbetarrörelsen hunnit avancera i samhället.

Har vi klar och öppen blick för dessa frågor, måste vi även ta ställning till de nya problem, som kommer att uppstå, när kriget en gång tar slut.

Det nuvarande kriget kommer att medföra stora förändringar icke blott i vårt ekonomiska och fackliga tänkande utan även i vårt praktiska handlande. Den första efterkrigstiden kommer helt säkert att medföra revolutionära strömningar i de flesta länder. Vi kommer möjligen att ryckas med eller åtminstone taga starka intryck av dessa revoltrörelser. Vad dessa än må föra med sig, torde en återgång till gamla förhållanden knappast komma ifråga. För oss gäller det icke endast att förbereda oss på det nya som kommer, vi måste även arbeta a för det nya.

Vi är alla anställda i ett kooperativt företag, ett företag som är en av Kooperativa Förbundets många industrier i landet. Enligt kooperationens grundprinci-

per äger medlemmarna medbestämmanderätt i den rörelse, som sorterar under K. F.'s regi. Men hur är det egentligen ställt med vår delaktighet och vårt inflytande i det företag, där vi själva är anställda? Det formella och reella inflytandet är obefintligt.

Vårt inflytande i det företag, inom vilket vi säljer vår arbetskraft måste aktualiseras. Vad är då naturligare, än att vid de företaget, som äges av K. F. man går i spetsen för att finna en lösning av hithörande problem. Skulle man inte kunna förverkliga det gamla kravet om inrättandet av ett driftsråd. Kunde man inte därjämte pröva också andra vägar. Huvudsaken är att de leder till samma mål: arbetarnas delaktighet i företaget och därmed även i det resultat, som blir följden av de gemensamma arbetsinsatserna. Företagets såväl som hela samhällets välfärd är beroende av vårt gemensamma arbete. Alla produk-

Sök inträde i erkända sjukkassan — hela familjens sjukkassa

Ni erhåller:

1. Sjukpenning
2. Läkarvård
3. Sjukhusvård
4. Barnförsäkring
5. Moderskapshjälp

Expeditionen hålles öppen förmiddagar kl. 9—1. MÅNDAGAR, ONSDAGAR o. FREDAGAR kl. 4,30—6,30 em. (Lördagar är expeditionen stängd). Kassans adr.: Tallåsen 20,

GUSTAVSBERG.

Tel. 156

Postgiro 13 86 30

tionsskapande krafter måste därför få medbestämmanderätt i planeringen av den gemensamma produktionsapparaten.

Det är väl ofta så, att arbetarna i flera fall i sitt lilla detaljarbete ser saker och ting, som skulle kunna förändras till det bättre. Följden av detta skulle bli, att produktionen kunde förbilligas och förutsättningar för högre löner möjliggöras. Dessa erfarenheter måste samlas och vid lämpliga tillfällen framföras av arbetarnas ombud. En mängd andra detaljer till ett bättre produktionsförhållande skulle även kunna utvinnas, till gagn och nytta, icke blott för arbetarna utan även för företaget och därmed även för samhället.

Det torde därför bli fackförningsrörelsens framtida uppgift att gå in för att befrämja en effektiv och vidsynt näringspolitik, enär detta är en av förutsättningarna för åstadkommandet av en positiv lönepolitik. Det ena fordrar nämligen det andra. En förutsättning för en sådan utveckling, är att arbetarna erhåller sin del av rationaliseringens frukter. Vi betvivlar aldrig, att respektive företags ledning söker uppnå så goda resultat som möjligt, såväl för företaget som för de anställda, men vi anser det vara oriktigt att enskilda personer, utan arbetarnas hörande, skall få handlägga ekonomiska angelägenheter, som är av största betydelse för arbetarnas liv och försörjning. Vi anser med andra ord, att demokratin inte får göra halt utanför fabriksporten. Den måste ges ett mera levande o. praktiskt innehåll.

I ovan berörda områden måste arbetarna och deras organisationer få ett ökat inflytande, om den kooperativa rörelsen skall kunna behålla den demokratiska och sociala samhällssyn, som städse varit dess ledstjärna. I våra konsumtionsföreningar får medlemmarna själva bestämma hur stor utdelning eller återbäring, som årligen skall utdelas. Likaså äger man rätt att bestämma angående fonderingar, avsättningar o. dyl. Trots att det finns många olikheter mellan industriföretag och konsumtionsföreningar, så är dock principen densamma. Vad som gäller för konsumtionsföreningarna, kunde även med vissa modifikationer tillämpas vid industriföretagen.

För att vinna ett större beaktande för dessa synpunkter måste

de organisationer, som företräder arbetarnas intressen i de av K. F. ägda industriföretagen, utföra ett mera aktivt arbete. Vi måste i allt större utsträckning bli representerade vid K. F:s årligen återkommande kongresser. Där måste arbetarnas medbestämmanderätt i företagen med skärpa framhållas. Arbetarnas löne- och anställningsförhållanden måste aktualiseras och tas upp till diskussion. På så sätt skulle även intresset för dessa speciella spörsmål komma att intressera en större allmänhet.

När vi har nått så långt, torde även frågan om den för oss bästa organisationsformen bli aktuell.

K. F. har för närvarande omkring 30.000 anställda, därav omkring 8.000 fabriksarbetare. Vad vore då naturligare, än att vi bildade en egen förhandlingsorganisation — ett eget förbund. — Detta skulle visserligen strida mot industriförbundsprincipen, men som jag i början påpekade får organisationen icke bli självändamål. Genom att sammansluta alla i K. F:s tjänst anställda arbetare, skulle större enhetlighet och större likställighet kunna uppnås på de olika arbetsplatserna. För porslinsindustrins vidkommande skulle betydande fördelar kunna utvinnas, ty bland K. F:s anställda torde porslinsindustrins arbetare vara bland de sämst avlönade.

Om vi nu kunde bilda en egen

förbundsorganisation och därigenom även erhålla ökat inflytande över företagens skötsel, vad hade vi då för användning för de höga kontingenter, som vi nu erlägger till förbundet?

Vi kunde väl inte strejka i vårt eget företag. Följaktligen skulle kontingenten kunna reduceras betydligt. I stället för att betala 1.70 kr. per vecka, så kunde veckoavgiften utgå med låt oss säga 0.70 kr. per vecka. Denna summa kunde dels användas till att bestrida rena omkostnader för det nya förbundets verksamhet, dels tjäna som arbetslöshetskassa. Ty hur väl ett samhälle än är organiserat, torde det likväl komma att uppstå tillfälliga arbetslöshetsperioder.

Att i ett samhälle, där arbetarna själva har makten, betala in bidrag till strejker, som riktar sig mot det egna av arbetarna förvaltade samhället, har ju ingenting med sund logik att skaffa.

Ovanstående reflexioner kring det framtida fackliga arbetet har kanske inte i tillräcklig grad sysslat med våra lokala fackliga problem i Gustavsberg. Men då Gustavsberg kan sägas utgöra Kooperativa Förbundets stora experimentalfält, äger ovanstående synpunkter en särskild aktualitet för oss. Må vi därför beträda de vägar som vi tror leder mot ett bättre och lyckligare samhälle — den sociala staten.

Axel Öhlund.

Kooperationens 100-årsminne aktualiserar de kooperativa idéerna

Genom de 100 åren ha dessa visat sig starka och fruktbarande. Diskutera gärna Kooperation, men studera först dess idéer och vad den utrettat. Lösa hugskott och fritt uppfunnen argumentering har intet värde i jämförelse med saklig kunskap.

Lämplig litteratur kan Du få låna eller gratis erhålla genom hänvändelse till kontoret, tel. 168,

KONSUM GUSTAVSBERG

SOCIALVÅRDEN I GUSTAVSBERG FÖR HUNDRA ÅR SEDAN.

VAD PROTOKOLLEN BERÄTTA.

Forts. från föreg. nummer.

Innan frågan om den fattiga änkans avgjorts, "framställde arrendatorn av Väsby säteri, herr Olof Forsström, den anmärkning, att då Gustavsbergs ägare, till bedrivande av deras Porcellaine och vaxljusfabriker behövde en folkmängd av nära 200 personer, samt då fabriksarbetare i allmänhet anses för mera fattige men till levnadssättet ofta mindre ordentliga än annat arbetsfolk, ävensom då Gustavsberg i anseende till sitt hemmansantal, varefter alla onera utgå, icke utgör mera än tre fjärdedels mantal, vilket ensamt kan komma att lämna flera fattighjon än hälften av hela församlingen, ansåg herr Forsström församlingen ingalunda förbunden eller i stånd att åt Gus-

tavsbergs ålderstigna arbetare eller i fattigdom avlidna bruksarbetares änkor och barn lämna behövt underhåll. Häruti instämde alla närvarande sockenmän enhälligt och bådo ordföranden att hos Höglöflige Landshöfdingeämbetet ej allenast anmäla änkan Christina Persdotter och dess barn till något av Höglöflige Landshöfdingeämbetet beroende eller av dess högunstiga förord måhända lättare beredda underhåll, utan även föredraga församlingens bekymrade förlägenhet i anseende till sine många och av Gustavsbergs mångtaliga arbetare ökade fattige, ävensom att hos Höglöflige Landshöfdingeämbetet i ödmjukhet hemställa om eller i vilken mån församlingen kan tillförbindas att för de senares underhållande ansvara".

För tillfället skulle änkan få något understöd. Den 19 september utbetalades till henne från fattigkassan tre riksdaler och sexton skilling. Räkenskaperna visa också, att hon för de två följande åren, då hon bodde än i Nora, än på ett par andra platser i socknen, erhöll tre riksdaler för varje kvar- tal.

Det har aldrig varit lätt att vara fattig, men det måste i alla fall ha varit betydligt svårare för hundra år sedan än nu.

Vid sockenstämma den 13 febr. 1831 beslöts att i två våningar uppföra en 17 alnar lång och 15 alnar bred (c:a 10,2×9 m.) byggnad till skolhus och fattigstuga. Samtidigt skulle här finnas bostad för skolmästaren, barnmorskan och kyrkvaktaren. Ett hus efter denna plan ställde inte i utsikt någon större komfort och bekvämlighet för så många inneboende. Löjtnant Pettersson på Saltarö var här förslagsställare. Då protokollet skulle justeras följande söndag, hade von Schewen fått honom med på ett annat förslag. Det gick ut på att reparera det gamla kyrkoherdebostället, vilket redan nu åtskilliga år tjänat både som skolhus och fattigstuga. Något beslut i

Soliga spalten.

Kossa med ryggsnitt.

En pojke i småskolan skulle berätta något om kon.

— Ser fröken, sade han, jag red en gång på en kossa, men så gjorde hon ryggsnitt och pladask, så trillade jag av.

Inga tänder alls.

Fröken berättar i småskolan om rättorna och säger bl. a., att dessa blott ha fyra tänder, gnagaretänderna.

— Ja, fröken, kommer det från någon i klassen, min mormor har inga tänder alls, hon.

Doktors skohorn.

Småskoleklassen har varit hos doktorn för undersökning, och en flicka berättar:

— Fröken, doktorn stack ett skohorn i halsen på mig:

Kåldolmarn.

I skolan kom en dag en pojke med ett glas, vari han hade en puppa av kålfjärilen.

— Ser fröken, sade han, jag hittade ingen mask, bara den här kåldolmarn.

överensstämmelse med förslaget blev det emellertid inte förrän den 10 juli nämnda år. Kostnaderna för reparationen skulle lika fördelas på alla hemmanen.

Efter slutade överläggningar i denna fråga erinrade herr J. Wretman på Aspvik, "att, då Gustavsberg, som till hemmanstal, varefter alla tillskott såsom det ifrågasvarande beräknas, icke bestiger sig till mera än $\frac{3}{4}$ mantal, och till fabrikenas bedrivande användes flera hundra personer, av vilka mer än hälften av församlingens fattighjon kunde komma att utgöras, ansåg han församlingen ingalunda förbunden eller i stånd att åt Gustavsbergs eller dylika inrättningars ålderstigna arbetare eller i fattigdom avlidna arbetares änkor och barn lämna behövt husrum och underhåll, vartill all rättighet lämpligast vid detta tillfälle borde dessa inrättningar fränkännas, varemot de personer som användas till skötandet av lantegendomen, vilken till fattighusets reparation bidrager, naturligtvis åtnjuta lika rätt med de övriga hemmanens invånare. Härutinnan instämde församlingen genast enhälligt och skulle, då av Gustavsbergs ägare ingen nu var tillstädes, disponenten av Gustavsbergs fabriker herr grosshandlare Ham-

LÄGG GRUNDEN TILL DIN FRAMTID

studera,
komplettera vid

BREVSKOLAN

Var god sänd mig prospekt över det ämne jag strukit under.

Kurser i följande ämnesgrupper:

Svenska, Främmande språk, Föreningslivets problem, Samhällslära och nationalekonomi, Aktuella sociala spörsmål, Praktisk handelskunskap, Matematik och naturvetenskap, Tekniska kurser (Maskinteknik, Verkstadsteknik och Elektroteknik).

Namn:

Adress:

Gbg.

Gustavsbergsnytt.

Kyrkan.

Vid kyrkofullmäktiges tredje ordinarie sammanträde den 21 dec. 1943 förekommo bl. a. följande val: till fullmäktiges ordf. för 1944 omvaldes Oscar Söderberg och till dess v. ordf. omvaldes Axel Björkman. Till ledamöter av kyrkorådet för perioden 1/1 1944—31/12 1947 valdes: Johan Movinger, Carl Pettersson, Gunnar Ekberg, Clary Lindholm, Gustav Lorang, Axel Fall, Bertil Andersson och Gösta Göransson. Till suppleanter för samma tid valdes: John Pettersson, K. E. Nilsson, Sven V. Andersson, Margit Pettersson, Astrid Nilsson, John Svensson, Tore Scholtzé och Bengt Boox.

Till revisorer för 1944 omvaldes: Anton Kock, Gustav Gehlin och Arvid Eriksson.

Vid pastoratskyrkostämman samma dag omvaldes pastoratskyrkorådet: för Gustavsberg: Carl Pettersson, Gunnar Ekberg, Axel Björkman och Axel Fall, för Ingarö: Sven Löfbom och A. Norman, Till suppleanter valdes: Bertil Andersson, Sven Jonasson, Clary Lindholm, Gustav Lorang, Ragnar Nilsson och Albert Zetterberg.

Vid kyrkorådets sammanträde den 7 jan. omvaldes till kyrkvårdar för perioden 1/1 1944—31/12 1947 Carl Pettersson och Gunnar Ekberg. För samma tid utsågos följande medlemmar till kyrkogårdsnämnd: Gunnar Ekberg, Gustav Lorang och Gösta Göransson. Till kassaförvaltare för 1944 utsågos Volmar Fagergren.

Från kyrkan må för 1943 även få omnämnas, att söndagsskolan har pågått under skolterminerna. En kamratförening har en del av de sista årens konfirmander bildat, Kamratkedjan, med Olle Blomqvist som ordf. Vid sitt första framträdande någon gång i februari kommer Kamratkedjan med spelet "I Betlehem". Såväl under våren som särskilt under hösten ha flera högtidsgudstjänster hållits i kyrkan, bland vilka må nämnas: Norga-aftonen, lottainvigningen, orgelinvigningen, en sjömansfilm, ett föredrag om fångvård, adventvespern med ljusståg, advents-

marstrand genom protokollsutdrag erhålla del av detta församlingens beslut".

Något positivt resultat synes det nu inte ha blivit av denna framställning. Det unga fabriks-samhället vid Farstaviken hade naturligtvis ännu inte på allvar fått något de gamlas problem. Men det kom så småningom.

Forts. i nästa nummer.

konserterna o. s. v. Vid de flesta av dessa tillfällen har kyrkokören och manskören medverkat. Tio vigslar och sju barndop ha under året förekommit i kyrkan. Det är glädjande att de s. k. kyrkvigslarna börjat bli omtyckta högtidsstunder för församlingen. Det har ju av olika anledningar inte alltid varit så.

Under 1943 uppgick kollekterna i Gustavsbergs kyrka till 1.644:05 kr. och under 1942 till 823:28 kr.

Som församlingens präst vill jag vid detta tillfälle tacka för allt stort förtroende under 1943, för allt gott samarbete i olika kommittéer och institutioner och för all sporrande uppmantran.

Johan Movinger.

Årsmöte, barnfest och lekstuga

har 22—23 jan. ordnats av Hembygds-gillet. Från årsmötet rapporteras att 10 nya medlemmar vunnit inträde och att Gillet söker anslutning till Svenska Ungdomsringens stockholmsdistrikt, som i dagarna firar sitt 25-årsjubileum. Vid barnfesten var jultomten närvarande och folkdanslaget fick barnens särskilda applåd för ordansens framförande. På kvällssamkvämet medverkade Delsbostintan till allmän förtjusning. Allsång, folkdansuppvisning och lekar utfyllde programmet. Gillemedlemmarna hade lagt ned ett gott arbete även vid dekoreringsen av gymnastiksalen, som verkade riktigt inbjudande med sitt tak av girlanger i grönt och rött.

Kommunalfullmäktige

höll sitt sista ord. sammanträde för året den 13 december 1943 å Vårdshuset.

Efter de vanliga inledningspunkterna, uppläsning av kungörelsebevis, upprop samt val av justeringsmän vidtogo valen. Först valdes ordförande i kommunalfullmäktige för år 1944 och omvaldes härtill enhälligt Gunnar Andersson, till vice ordförande för samma tid valdes herr Vilh. Gezelius. Till ledamöter av kommunalnämnden för åren 1944—1947 omvaldes herrar Samuel Svenson och Birger Lindberg samt nyvaldes herrar Erik Nilsson, Harry Pettersson, Harald Andersson, Gustaf Andersson och Albin Åhberg.

Till ordförande i kommunalnämnden för samma tid omvaldes enhälligt herr Samuel Svenson och till vice ordf. herr Harry Pettersson.

Vid val av hälsavårdsnämnd utsågos till ledamöter för åren 1944—1947 herrar Harald Lindholm, Axel Fall, Gustav Svenson, fru Märta Eriksson och herr Harry Brogren samt till ordförande herr Harald Lindholm och till vice ordf. Axel Fall.

Härefter beslöts att till taxeringsnämnden för år 1944 skulle inväljas sju ledamöter. Valda blevo herr Hj. Olson, V. Fagergren, Gustaf Andersson, Verner Lindberg, Gösta Göransson, Bernhard Andersson och Karl Aug. Karlsson.

Till ledamöter i familjebidragsnämnden för åren 1944—1947 valdes fröken Majken Bjerström, herrar Georg Boox, Axel Fall och V. Fagergren.

Till ledamöter av pensionsnämnden för åren 1944—1947 valdes herrar Erik Wadström, Gunnar Florén och fröken Tyra Andersson. Till folkskolestyrelsen för åren 1944—1947 beslöt fullmäktige utse nio ledamöter och valdes härtill herrar Georg Lundgren, Harald Andersson, Georg Boox, Erik Nilsson, Alice Pettersson, Hartvig Johansson, Lennart Svensson, Kristian Groth och Edwin Nilsson.

Barnavårdsnämndens ledamöter omvaldes för åren 1944—1947 och äro herrar J. A. Hellqvist, Oscar W. Johansson. Till nämndens ordförande omvaldes herr J. A. Hellqvist.

Vid valet av nykterhetsnämnd utsågos herrar Elis Sander, Philip Hallberg och Sven Andersson för åren 1944—1947 samt Oscar Wadström och fröken Anna Rockberg för åren 1944—1945. Till ordförande för åren 1944—1947 omvaldes herr Elis Sander och till vice ordförande herr Sven Andersson.

Inkvarteringsnämnd valdes för år 1944 och utsågs till ledamöter Anna Larsson, Gustaf Lorang, Karl Aug. Karlsson och Maria Engström. Till ordförande omvaldes handelsförest. herr Joel Pettersson.

Till revisorer för granskning av den borgerliga kommunens räkenskaper och förvaltning under år 1944 valdes herrar Gustaf Gehlin och Anton Kock med herrar Anton Andersson och Karl Otto Rissner som suppleanter. Till revisor för granskning av kristidsförbundets samt för polisdistriktsförbundets räkenskaper och förvaltning för år 1944 omvaldes herr Anton Kock med herr Axel Fall som suppl.

Till ordsombud för bosättningslån åren 1944—1945 omvaldes kommunalordf. herr Samuel Svenson. Till fornminnesvårdare för år 1944 omvaldes överlärare V. Gezelius.

Härefter beslöts tillsätta en kommitté av sex personer, vilka ha att i sin helhet utreda frågan om upprättande av yrkeskolor och därmed sammanhängande frågor i anslutning till de av rektor Klum från Nacka den 13/11 vid möte å Gustavsbergs Vårdshus lämnade informationerna rörande ungdomens yrkesutbildning. Vid verkställt val av kommitterade utsågos herrar Georg Lundgren, V. Gezelius, Gunnar Andersson, Axel Öhlund, Fredrik Möller och V. Fagergren.

På framställd begäran beslöts befria

herr Samuel Svenson från uppdraget som ledamot av den s. k. Idrottsplatskommittén. I hans ställe utsågs herr Harry Pettersson.
M. B.

Baptistförsamlingen

höll sitt årsmöte på trettondagen. Av årsberättelsen framgår, att verksamheten i stort sett fortgått som närmast föregående år. Tillsammans med missionsförsamlingen har hållits ett alliansmöte varje månad och dessutom alla möten under två månader på sommaren. De flesta av dessa senare voro friluftsmöten och hölls på olika platser i samhället. Också böneveckan i januari gick i gemenskapens tecken. Avslutningsmötet hölls då i kyrkan.

Efter 2½ år som församlingens predikant och föreståndare lämnade pastor S. Carlsson den 1 april denna sin anställning. Sedan dess har predikoverksamheten uppehållits av flera predikanter och missionärer. Församlingen har sålunda inbjudit till många offentliga gudstjänster, varigenom den sökt nå människorna med budskapet om frälsningen i Jesus Kristus.

Årsredogörelsen vittnar också om, att ungdomsföreningen utfört ett mycket gott och välsignelserikt arbete under året. I juniorföreningen och söndagsskolan har en trogen lärarekår arbetat.

Under året har församlingen också verkat på andra sätt. Sålunda har en ej föraktlig summa insamlats för missionsändamål i hemland och hednavärd. Tillsammans med en del andra sammanslutningar i samhället har den deltagit i nykterhetsfolkets dag. Den har ock lämnat bidrag till julinsamlingen för patienterna vid Uttans sanatorium.

Julens möten ha varit goda och ganska väl besökta. Söndagsskolans julfest den 2 jan. var mycket välbesökt av både föräldrar och barn. Vi kunde glädja oss åt fullt hus. Barnen själva svarade för en del av programmet. Vidare utdelades biblar och premieböcker till de barn, som gått längst i söndagsskolan.

Församlingens kassaomslutning under året var 3.519 kronor, med en god behållning till det nya året. Oskar Johansson, som i tjugo år tjänat som kassör, undanbad sig återval. Birger Lindberg är ordf., Aug. Eriksson sekr. och Emil Jansson kassör. Genom inflyttning och dop har församlingen ökat med tre medlemmar. Antalet vid årsskiftet var 82.

Vår önskan på det nya året är, att fredens dag snart måtte komma och att våldet då ej bestämmer villkoren, utan att det blir en fred i Kristi anda.

Emil Jansson.

ANNONSERA
i Gustavsbergaren!

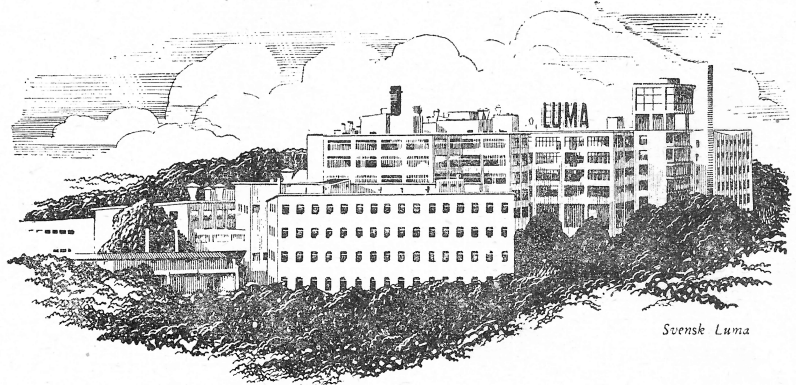
Lösnummer 30 öre.

Skydda barnen mot difteri!

Kostnadsfri skyddssympning kommer att under den närmaste tiden äga rum i Gustavsberg. Närmare meddelanden genom kungörelser.

Provinsiällkaren och Hälsovårdsnämnden.

Det minnesrika året

Swensk Luma

I ett gammalt hus vid Paddgränden tändes en låga

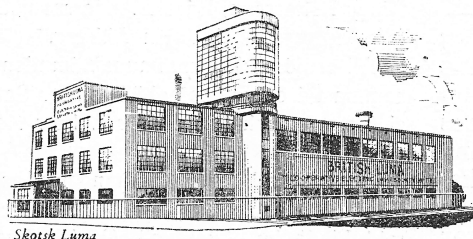
Det minnesrika året 1844 öppnade en liten skara flanelvävare en kooperativ butik i ett gammalt hus vid Paddgränden i den engelska staden Rochdale. Det var några fattiga men i anden brinnande pionjärer, som därmed togo sin varuanskaiffning i egna händer. Miljontals hem ha följt deras exempel.

• Kooperationens utveckling under ett århundrade från en anspråkslös begynnelse i bakgatornas skjul till ett storslaget framträdande i våra dagars hygieniska mönsterbutiker, varuhus och fabriker är berättelsen om vad som kan uträttas genom hängivet, pliktroget och oegennyttigt samarbete i småfolkets led.

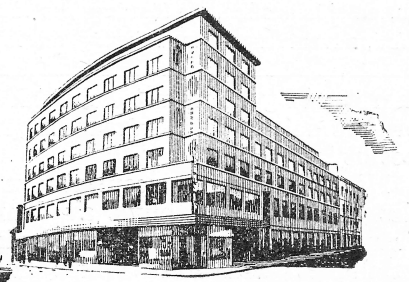
Nordens kooperatörer ha i samverkan byggt LUMA-

fabriken, som brutit den internationella glödlampskartellens makt över prisbildningen. LUMA visar vägen för fortsatt internationell verksamhet efter kooperativa linjer. Redan nu ha LUMA-fabriker byggts i Norge och Skottland.

När kriget är slut, skall den kooperativa idén vara en fyrbåk, som visar vägen till fred, frihet och välstånd genom hemmens fria samverkan.

Skotsk Luma

Norsk Luma

Konsum / Kooperativa

Umeå 1944 - Larsson & C:o Tryckeri